

Speciaal verslag

**Uitroeiings-,
bestrijdings- en
bewakingsprogramma's
om dierenziekten tegen te
gaan**

EUROPESE
REKENKAMER

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1

Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/Pages/ContactForm.aspx

Website: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditorsECA

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2016

Print	ISBN 978-92-872-4470-3	ISSN 1831-0915	doi:10.2865/252140	QJ-AB-16-006-NL-C
PDF	ISBN 978-92-872-4494-9	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/0726	QJ-AB-16-006-NL-N
EPUB	ISBN 978-92-872-4439-0	ISSN 1977-575X	doi:10.2865/367356	QJ-AB-16-006-NL-E

© Europese Unie, 2016

Overneming met bronvermelding toegestaan.

Speciaal verslag

**Uitroeiings-,
bestrijdings- en
bewakingsprogramma's
om dierenziekten tegen te
gaan**

(uitgebracht krachtens artikel 287, lid 4, tweede alinea, VWEU)

In de speciale verslagen van de ERK worden de resultaten van haar doelmatigheidscontroles en nalevingsgerichte controles van specifieke begrotingsterreinen of beheersthema's uiteengezet. Bij haar selectie en opzet van deze controletaken zorgt de ERK ervoor dat deze een maximale impact hebben door rekening te houden met de risico's voor de doelmatigheid of de naleving, de omvang van de betrokken inkomsten of uitgaven, verwachte ontwikkelingen en politieke en publieke belangstelling.

Deze doelmatigheidscontrole werd verricht door controlekamer I, die onder leiding staat van ERK-lid Augustyn Kubik en gespecialiseerd is in de uitgaventerreinen Instandhouding en beheer van de natuurlijke hulpbronnen. De controle werd geleid door ERK-lid Bettina Jakobsen, ondersteund door haar kabinetschef, Katja Mattfolk, en Kim Sturup, kabinetsattaché; Colm Friel, hoofdmanager; Armando do Jogo, taakleider; Xavier Demarche, Manuel Dias, Andreas Dürrwanger, Oana Dumitrescu, Laure Gatter, Mary Kerrigan, Joanna Kokot, Michela Lanzutti, Joachim Otto, Lucia Rosca en Anna Zalega, controleurs.

Van links naar rechts: K. Mattfolk, A. do Jogo, C. Friel, B. Jakobsen, X. Demarche.

Paragraaf

Woordenlijst en afkortingen

I – X Samenvatting

1 – 17 Inleiding

1 – 2 Behandeling van dierenziekten

3 – 4 De EU-strategie voor diergezondheid

5 – 9 Programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten

10 – 12 Samenwerking met landen buiten de EU

13 – 17 Belangrijkste taken en verantwoordelijkheden

18 – 23 Reikwijdte en aanpak van de controle

24 – 60 Controlebevindingen

26 – 33 De aanpak door de Commissie van de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten was in het algemeen deugdelijk,

34 – 36 en de programma's van de lidstaten werden in het algemeen goed ontworpen en uitgevoerd,

37 – 47 maar de kosteneffectiviteit van de programma's is moeilijk te bepalen,

48 – 60 en er is nog ruimte voor verbetering

61 – 72 Conclusies en aanbevelingen

Bijlage I — Informatie over dierenziekten

Bijlage II — Belangrijkste verantwoordelijkheden

Antwoorden van de Commissie

ADNS: Systeem voor de melding van dierenziekten (Animal Disease Notification System)

BSE: Boviene spongiforme encefalopathie (gekkedoeienziekte)

BT: Blauwtong

CAC: Commissie van de Codex Alimentarius

ECDC: Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding

EFSA: Europese Autoriteit voor voedselveiligheid

FAO: Voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties

Incidentie en prevalentie: De incidentie van een ziekte is het optreden van een ziekte bij een duidelijk omschreven populatie gedurende een bepaalde periode (aantal nieuwe gevallen). De prevalentie van een ziekte is de aanwezigheid van een ziekte bij een duidelijk omschreven populatie gedurende een bepaalde periode (aantal gevallen).

OIE: Wereldorganisatie voor diergezondheid

PAFF: Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders

TB: Boviene tuberculose (rundertuberculose)

Traces: Geïntegreerd veterinair computersysteem (TRAdE Control and Expert System)

TSE: Overdraagbare spongiforme encefalopathie

VVB: Voedsel- en Veterinair Bureau

WAHIS: Wereldwijd informatiesysteem voor diergezondheid

WHO: Wereldgezondheidsorganisatie

Zoönose: Ziekte of infectie die direct of indirect van dieren op mensen kan worden overgedragen.

I

Diergezondheid heeft een rechtstreekse impact op de volksgezondheid vanwege problemen op het gebied van voedselveiligheid en omdat sommige dierenziekten overdraagbaar zijn op de mens. Verder kunnen uitbraken van dierenziekten leiden tot aanzienlijke economische kosten door het verlies van interne EU-markten en van exportmarkten en doordat de kosten van ziektebestrijding rechtstreeks uit de begroting van de EU en de lidstaten moeten worden betaald.

II

Dierenziekten kunnen zich snel en over grenzen heen verspreiden. De EU voert een actief diergezondheidsbeleid en financiert de programma's die de lidstaten hebben ontwikkeld voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van bepaalde dierenziekten. Deze programma's werden tussen 2009 en 2014 voor 1,3 miljard euro door de EU gefinancierd en betreffen acties zoals vaccinatie van dieren, het uitvoeren van tests en compensatie voor geslachte dieren. Afhankelijk van het soort ziekte is uitroeiing een complex proces dat vele jaren kan duren. Daarom is een deugdelijke aanpak op EU-niveau nodig, met passende, door de lidstaten uit te voeren programma's.

III

De Rekenkamer onderzocht of de uitroeiings-, bestrijdings- en bewakingsprogramma's dierenziekten adequaat tegengingen, door de aanpak van de Commissie en het ontwerp en de uitvoering van de programma's door de lidstaten te beoordelen. Tevens beoordeelde de Rekenkamer of er voldoende rekening werd gehouden met de kosteneffectiviteit van de programma's.

IV

De algemene conclusie van de Rekenkamer was dat met de door ons onderzochte dierenziekteprogramma's dierenziekten adequaat werden bestreden. Omdat uitbraken zich echter altijd kunnen voordoen, moeten de Commissie en de lidstaten waakzaam blijven.

V

Wij concludeerden dat de door de Commissie gehanteerde aanpak in het algemeen deugdelijk was en berustte op goed technisch advies, risicoanalyses en een mechanisme voor de prioritering van middelen. De Commissie verschaftte richtsnoeren, hielp de inspanningen van de lidstaten te coördineren en stelde minimale prestatiecriteria vast waaraan de programma's van de lidstaten moesten voldoen. Er zijn enkele opmerkelijke successen geboekt, zoals de daling van het aantal gevallen van boviene spongiforme encefalopathie (BSE) bij runderen, salmonella bij pluimvee en rabiës bij in het wild levende dieren.

VI

Wij concludeerden dat de door ons onderzochte programma's van de lidstaten in het algemeen goed waren ontworpen en werden uitgevoerd en dat de lidstaten adequate systemen hadden om uitbraken van dierenziekten op te sporen en de uitroeiing ervan te vergemakkelijken.

VII

Desondanks is de kosteneffectiviteit van de programma's vanwege het gebrek aan beschikbare modellen voor een dergelijke analyse moeilijk vast te stellen. Er waren voorbeelden van programma's die door de lidstaten onvoldoende werden gecontroleerd of van onredelijk hoge kosten. In sommige gevallen in Italië zetten de aan veehouders betaalde compensatiebedragen of de door de Commissie opgelegde korting veehouders weinig aan tot het nemen van doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen en tot het uitvoeren van corrigerende maatregelen.

VIII

Wij stelden enkele specifieke gebieden vast waarop ruimte was voor verbetering. De uitwisseling van epidemiologische gegevens en de directe toegang tot historische resultaten zouden beter kunnen worden ondersteund door de relevante informatiesystemen, maar er werd nog aan de verbetering daarvan gewerkt. Tijdens de controle werd ook geconstateerd dat de uit te voeren acties en controles bij sommige programma's beter gespecificeerd moesten worden.

IX

Hoewel onze beoordeling van de uitvoering van specifieke veterinaire programma's in het algemeen positief was, vormde de uitroeiing van runderbrucellose en -tuberculose en van geiten- en schapenbrucellose nog steeds een probleem in enkele lidstaten. Wij constateerden dat de EU-aanpak van ziekten bij in het wild levende dieren met name voor tuberculose moet worden aangevuld en dat het gebrek aan bepaalde vaccins afbreuk kan doen aan de doeltreffendheid van programma's.

X

De Rekenkamer beveelt aan dat de Commissie:

- a) de uitwisseling van epidemiologische informatie tussen de lidstaten vergemakkelijkt;
- b) onderzoekt of de bestaande reeks indicatoren geactualiseerd dient te worden om betere informatie te verschaffen over veterinaire controleactiviteiten en de kosteneffectiviteit van programma's;
- c) het aspect van in het wild levende dieren voor zover relevant systematisch in haar veterinaire programma's opneemt;
- d) de beschikbaarheid ondersteunt van vaccins die de lidstaten kunnen gebruiken als dat vanuit epidemiologisch oogpunt gerechtvaardigd is.

Behandeling van dierenziekten

01

Diergezondheid heeft een rechtstreekse impact op de volksgezondheid, omdat sommige dierenziekten overdraagbaar zijn op de mens en vanwege voedselveiligheidskwesties. Een goede diergezondheid is ook een basisvereiste voor de voedingsmiddelenindustrie in de EU. Daarom handhaaft de EU al vele jaren een uitgebreide reeks maatregelen ter bescherming van de diergezondheid. De kosten van de aanpak van noodsituaties en ziekten kunnen aanzienlijk oplopen als bestaande maatregelen niet correct functioneren en leiden tot een verlies van interne EU-markten en exportmarkten, tot ziektebestrijdingskosten ten laste van de begroting van de EU en de lidstaten en tot kosten voor de gezondheidsstelsels van de lidstaten bij de behandeling van zoönosen (op de mens overdraagbare ziekten). De uitbraak van mond-en-klauwzeer in 2001, die in het Verenigd Koninkrijk begon maar zich verspreidde naar andere landen, heeft naar schatting 12 miljard euro gekost. De BSE-crisis in de jaren negentig, die zich ook concentreerde in het Verenigd Koninkrijk, heeft alleen al in het Verenigd Koninkrijk meer dan 3 miljard euro gekost en geleid tot een aanzienlijke daling van zowel het volume als de prijzen van de EU-rundvleesexport. De afgelopen jaren heeft zich geen uitbraak voorgedaan die tot zulke hoge kosten leidde.

02

De soorten en incidentie van dierenziekten in de EU lopen uiteen en zijn afhankelijk van factoren als klimaat, soorten veehouderijen, veterinaire praktijken en verplaatsingen van dieren. In **bijlage I** wordt een aantal van de belangrijkste dierenziekten beschreven. Verder verspreidden recente uitbraken van Afrikaanse varkenspest (Litouwen, Estland, Letland en Polen), vogelgriep (Nederland en Duitsland) en blauwtong (vanuit Noord-Afrika naar vooral Griekenland, Italië, Spanje en Portugal) zich allemaal vlug over de grenzen heen. Sommige dierenziekten kunnen zich snel verspreiden (zie bijvoorbeeld het geval van blauwtong in **figuur 1**) indien ze niet vlug worden opgespoord en doeltreffend behandeld. Doeltreffende veterinaire maatregelen dragen bij tot de voorkoming van zulke uiterst besmettelijke ziekten en van de noodzaak tot het nemen van noodmaatregelen.

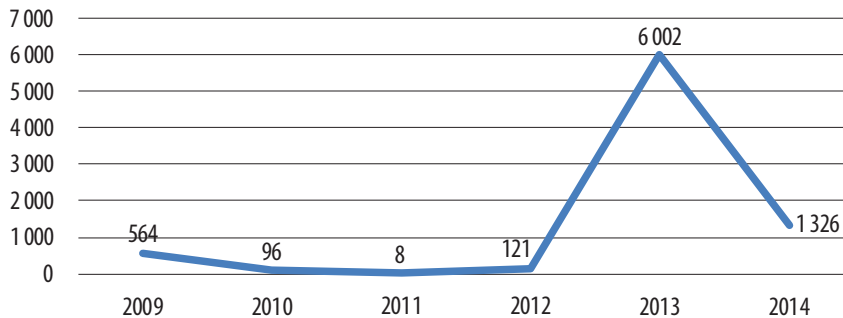
De EU-strategie voor diergezondheid

03

Het EU-wetgevingskader voor diergezondheid is complex. Het bestaat uit honderden wetgevingsteksten, waarvan sommige al uit 1964 dateren. Een systematische EU-aanpak van de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten werd in 1977 voor het eerst voor bepaalde ziekten ingevoerd¹. Vanaf 2009 is het kader voor deze programma's vastgelegd in de in 2014² vervangen richtlijn van de Raad³ inzake uitgaven op veterinair gebied. In de EU-strategie voor diergezondheid⁴ werden doelstellingen vastgelegd met betrekking tot gezondheids- en economische kwesties en veehouderijpraktijken, alsmede een actieplan om de doelstellingen te verwezenlijken. Zie **tekstvak 1** voor bijzonderheden.

- 1 Richtlijn 77/391/EEG van de Raad van 17 mei 1977 betreffende een gemeenschappelijke actie met het oog op de uitroeiing van brucellose, tuberculose en leukose bij runderen (PB L 145 van 13.6.1977, blz. 44).
- 2 Beschikking 2009/470/EG van de Raad van 25 mei 2009 betreffende bepaalde uitgaven op veterinair gebied (PB L 155 van 18.6.2009, blz. 30).
- 3 Verordening (EU) nr. 652/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 15 mei 2014 tot vaststelling van bepalingen betreffende het beheer van de uitgaven in verband met de voedselketen, diergezondheid en dierenwelzijn, alsmede in verband met plantgezondheid en teeltmateriaal, tot wijziging van de Richtlijnen 98/56/EG, 2000/29/EG en 2008/90/EG van de Raad, de Verordeningen (EG) nr. 178/2002, (EG) nr. 882/2004 en (EG) nr. 396/2005 van het Europees Parlement en de Raad, Richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG) nr. 1107/2009 van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Besluiten 66/399/EEG en 76/894/EEG en Beschikking 2009/470/EG van de Raad (PB L 189 van 27.6.2014, blz. 1).
- 4 COM(2007) 539 definitief van 19 september 2007 over een nieuwe strategie voor diergezondheid voor de Europese Unie (2007-2013): „Voorkomen is beter dan genezen”.

Figuur 1

Aantal uitbraken van blauwtong, serotype BTV-1, in de EU

Bron: Europese Commissie, DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

Tekstvak 1

EU-strategie voor diergezondheid

In de EU-strategie voor diergezondheid 2007-2013 worden de doelstellingen en acties van de EU uiteengezet. Deze strategie heeft vier hoofddoelstellingen:

1. het garanderen van een hoog niveau van volksgezondheid en voedselveiligheid door de incidentie van biologische en chemische risico's voor mensen zo klein mogelijk te maken;
2. het bevorderen van de diergezondheid door dierenziekten te voorkomen en de incidentie ervan te verkleinen en zo de veehouderij en de plattelandseconomie te ondersteunen;
3. het verbeteren van de economische groei/de cohesie/het concurrentievermogen door te zorgen voor vrij verkeer van goederen en evenredige verplaatsingen van dieren;
4. het bevorderen van productiemethoden en maatregelen voor het dierenwelzijn die risico's in verband met de diergezondheid voorkomen en de milieueffecten minimaliseren, waardoor de EU-strategie voor duurzame ontwikkeling wordt ondersteund.

Deze doelstellingen werden uitgevoerd aan de hand van een actieplan met vier pijlers:

1. prioriteitstelling voor het EU-optreden;
2. het EU-kader voor diergezondheid;
3. preventie, bewaking en crisisparaatheid;
4. wetenschap, innovatie en onderzoek.

04

De Commissie (DG Gezondheid en Voedselveiligheid) is verantwoordelijk voor het risicobeheer met betrekking tot dierenziekten. Lidstaten en gespecialiseerde agentschappen van de EU — de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (ECDC) — zijn verantwoordelijk voor risicobeoordelingen. Sinds 1982 heeft de EU een meldingssysteem om de verspreiding van bepaalde besmettelijke ziekten te voorkomen. De lidstaten zijn verplicht om de Commissie via het systeem voor de melding van dierenziekten⁵ (ADNS) te informeren over een uitbraak, alsmede over de uitroeiing van bepaalde besmettelijke ziekten, teneinde de verspreiding ervan onder vee in de EU te voorkomen.

Programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten

05

Uit de kosten van de aanpak van eerdere uitbraken van ziekten en uit het risico op toekomstige uitbraken van bestaande of nieuwe ziekten die moeten worden aangepakt, blijkt het belang van de veterinaire maatregelen van de EU. De EU financiert de veterinaire programma's van de lidstaten voor een aantal ziekten en zoönosen (zie **tekstvak 2**) in het kader van de eerste pijler van de strategie voor diergezondheid. De doelstellingen van deze programma's zijn:

- geleidelijke uitroeiing van dierenziekten en uitvoering van ziektebewakingsprogramma's in de lidstaten en de hele EU;
- waarborging van een hoog niveau van diergezondheid, volksgezondheid en consumentenbescherming;
- waarborging van een hoog beschermingsniveau van zowel de dier- als volksgezondheid ter bevordering van de verbetering van de productiviteit van de veehouderij en ter ondersteuning van de economische duurzaamheid van de sectoren die direct of indirect schade ondervinden van een uitbraak van een dierenziekte.

5 Ingevoerd bij Richtlijn 82/894/EEG van de Raad van 21 december 1982 inzake de melding van dierenziekten in de Gemeenschap (PB L 378 van 31.12.1982, blz. 58).

Uitroeiings-, bestrijdings- en bewakingsprogramma's

Uitroeiingsprogramma's: het doel hiervan is de biologische uitroeiing van een bepaalde dierenziekte of zoönose, waarbij het gebied uiteindelijk de toestand „vrij” of „officieel vrij” wordt toegekend op grond van de wetgeving van de Unie (bijv. rundertuberculose).

Bestrijdingsprogramma's: het doel hiervan is de prevalentie van een bepaalde dierenziekte of zoönose onder een uit sanitair oogpunt aanvaardbaar niveau te brengen of te houden (bijv. salmonella).

Toezicht/bewaking: het doel hiervan is gegevens met betrekking tot bepaalde populaties te verzamelen en te registreren om de epidemiologische ontwikkeling van de ziekte (bijv. vogelgriep) te beoordelen.

06

Deze programma's worden aangemerkt als uitroeiings-, bestrijdings- of bewakingsprogramma's en bestrijken een groot aantal uiteenlopende maatregelen zoals vaccinatie, het testen van dieren en compensatie voor slacht of ruiming.

07

In de periode 2009-2014 werd op de EU-begroting een bedrag van 1,3 miljard euro uitgetrokken voor deze programma's (zie **tabel 1**), dat het grootste deel van de uitgaven in het kader van de EU-begroting voor voedselveiligheid vormt. De financiële bijdrage van de EU bedraagt gewoonlijk 50 % van de door de lidstaten gemaakte kosten, tot een maximumbedrag. De dierenziekten en zoonosen die in aanmerking komen voor een financiële bijdrage van de EU staan in bijlage I bij de richtlijn van de Raad van 2009 en vanaf 2014 in bijlage II bij Verordening (EU) nr. 652/2014.

Tabel 1 EU-vastleggingen voor programmakosten in de periode 2009-2014 per ziekte (miljoen euro)

Programma	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009-2014	%
Afrikaanse varkenspest	0,1	0,1	0,2	0,9	1,1	0,1	2,3	0,2 %
Ziekte van Aujeszky	2,8	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2	0,4 %
Aviaire influenza (vogelgriep)	4,9	4,9	3,5	2,7	2,7	2,6	21,3	1,6 %
Blauwtong	112,0	68,2	13,4	3,7	2,5	3,8	203,5	15,4 %
Runderbrucellose	11,8	8,6	10,1	8,0	7,3	10,3	56,0	4,2 %
Rundertuberculose	26,3	53,4	67,9	70,7	63,9	64,2	346,4	26,2 %
Brucella melitensis	9,0	7,7	15,9	15,4	15,3	16,2	79,4	6,0 %
Klassieke varkenspest	5,1	4,3	3,7	3,4	3,0	2,6	22,1	1,7 %
Leukose (EBL)	3,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	5,3	0,4 %
Rabiës (hondsdolheid)	11,7	15,7	20,9	23,4	19,9	20,4	112,0	8,5 %
Salmonellose	18,6	24,4	25,1	19,2	19,2	21,2	127,8	9,7 %
Vesiculaire varkensziekte	0,5	0,3	0,7	0,9	1,1	0,8	4,3	0,3 %
TSE, BSE en scrapie	61,5	81,8	74,6	54,3	38,9	24,0	335,0	25,4 %
Totaal	267,4	274,1	236,0	202,3	174,9	166,1	1 320,8	100,0 %
Jaarlijkse begroting als percentage van de totale begroting voor de periode	20,2 %	20,8 %	17,9 %	15,3 %	13,2 %	12,6 %	100,0 %	

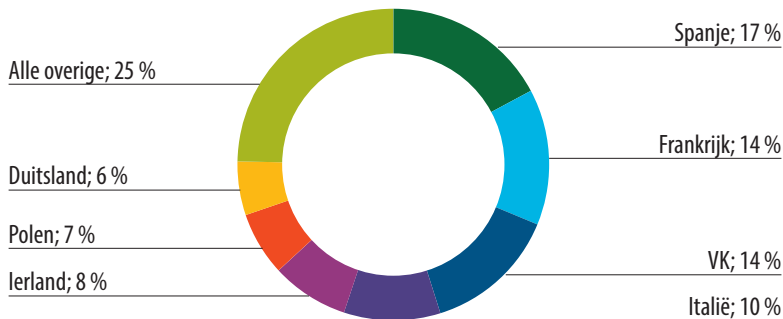
Bron: DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

08

Meer dan 50 % van de kosten is geconcentreerd in vier landen (Spanje, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk) (zie **figuur 2**).

Figuur 2

Hoogte van de programmakosten in de periode 2009-2014 per lidstaat

Bron: DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

09

In de praktijk kan het heel moeilijk zijn om dierenziekten uit te roeien. Zo zijn rundertuberculose en -brucellose in een aantal lidstaten nog niet uitgeroeid, hoewel al meer dan vijftig jaar wordt gepoogd ze te bestrijden of uit te roeien. De EU is in de jaren zeventig begonnen programma's te financieren voor de uitroeiing van deze ziekten; in die tijd hadden sommige lidstaten al vele jaren hun eigen nationale programma's. Uit **tabel 2** blijkt dat het tientallen jaren kan duren om de status „officieel ziektevrij” te verwerven, ondanks de inspanningen van de lidstaten en de Commissie en de continue vooruitgang op wetenschappelijk en technisch gebied. Sommige landen zijn echter sneller geweest dan andere landen. De aanhoudende aanwezigheid van dit soort ziekten leidt tot terugkerende EU-begrotingsuitgaven voor uitroeiingsprogramma's.

Tabel 2

De uitroeiing van ziekten is een langdurig proces

Lidstaat	Rundertuberculose			Runderbrucellose		
	Eerste door de EU gefinancierde programma	Erkenning van de officiële ziekte-vrije status	Aantal jaren voordat het land officieel ziektevrij werd verklaard ^{a)}	Eerste door de EU gefinancierde programma	Erkenning van de officiële ziekte-vrije status	Aantal jaren voordat het land officieel ziektevrij werd verklaard ^{a)}
Ierland	1978 ^{b)}	Nog steeds niet ziektevrij		1978	2009	31
Spanje	1987	Nog steeds niet ziektevrij		1987	Nog steeds niet ziektevrij	
Frankrijk	1978	2001	23	1978	2005	27
Italië	1980	Nog steeds niet ziektevrij ^{c)}		1980	Nog steeds niet ziektevrij ^{c)}	
Polen	2004	2009	5 ^{d)}	2004	2009	5 ^{d)}
Roemenië	Niet door de EU gefinancierde programma's	Nog steeds niet ziektevrij ^{e)}		Niet door de EU gefinancierde programma's en in 2014 ziektevrij verklaard		
Verenigd Koninkrijk	2000 ^{f)}	Nog steeds niet ziektevrij		1978	2015	37

- ^{a)} Eerdere nationale programma's niet meegerekend, die in de meeste landen al tientallen jaren werden uitgevoerd voordat er voor het eerst EU-financiering werd ontvangen.
- ^{b)} Het eerste door de EU gefinancierde programma dateert uit 1978, maar de EU staakte de financiering in 2004 en hervatte die in 2009.
- ^{c)} Veel van de regio's zijn nu officieel ziektevrij.
- ^{d)} Toen de door de EU gefinancierde programma's in 2004 van start gingen, was het prevalentiepercentage bij beslagen slechts 0,052 % voor TB en 0,005 % voor runderbrucellose.
- ^{e)} Prevalentie binnen het beslag is insignificant.
- ^{f)} Het eerste door de EU gefinancierde programma dateert uit 2000, maar de EU staakte de financiering in 2004 en hervatte die in 2010.

Bron: Besluiten van de Commissie om uitroeiingsprogramma's te financieren en de ziektevrije status officieel te erkennen met betrekking tot de gecontroleerde lidstaten.

Samenwerking met landen buiten de EU

10

De OIE, de Wereldorganisatie voor diergezondheid, onderstreept in haar richtsnoeren voor de bestrijding van dierenziekten uit 2014 het belang van internationale samenwerking en geeft aan dat landen voor zover mogelijk op regionale basis moeten handelen om programma's voor de bestrijding van dierenziekten te harmoniseren. Dit is belangrijk, aangezien ziekten zich over grenzen heen kunnen verspreiden, vooral onder in het wild levende dieren. In de verordeningen wordt niet bepaald dat de Commissie veterinaire programma's buiten de EU rechtstreeks financiert. Lidstaten kunnen veterinaire acties echter rechtstreeks met aangrenzende niet-EU-lidstaten overeenkomen (zoals vaccinatiecampagnes in een grensgebied) en de daarmee verband houdende kosten opnemen als subprogramma's van hun door de Commissie gefinancierde veterinaire programma's.

11

Wat betreft de rabiësprogramma's werden er in 2015 vier subprogramma's in niet EU-landen uitgevoerd: Rusland (onderdeel van het Finse programma), Belarus (onderdeel van de Letse en Litouwse programma's) en Oekraïne (sinds 2012 onderdeel van het Poolse programma). Nog eens vijf programma's bevonden zich in de planningsfase: Rusland (onderdeel van het Estse programma), Oekraïne (onderdeel van het Hongaarse programma), Moldavië (onderdeel van het Roemeense programma), Bosnië en Herzegovina (onderdeel van het Kroatische programma) en Belarus (onderdeel van het Poolse programma). Gezien de complexiteit van de verschillende bilaterale betrekkingen kan het een uitdaging zijn voldoende samenwerking tot stand te brengen om de subprogramma's buiten de EU doeltreffend uit te voeren.

12

De Commissie heeft andere maatregelen genomen om de programma's voor de bestrijding van dierenziekten met niet-EU-landen te harmoniseren. DG Nabuurschapsbeleid en Uitbreidingsonderhandelingen en DG Gezondheid en Voedselveiligheid startten in 2011 een project in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun ter ondersteuning van de bestrijding en uitroeiing van dierenziekten (bijv. rabiës en klassieke varkenspest) in zeven begunstigde lidstaten op de westelijke Balkan: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kroatië, de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Montenegro, Servië en Kosovo. Er was ongeveer 100 miljoen euro beschikbaar voor het project.

Belangrijkste taken en verantwoordelijkheden

13

De Commissie (DG Gezondheid en Voedselveiligheid) beheert het ADNS en coördineert noodmaatregelen ingeval een besmettelijke dierenziekte uitbreekt. De Commissie voert veterinaire programma-uitgaven uit onder direct beheer. Het Voedsel- en Veterinair Bureau (VVB) van DG Gezondheid en Voedselveiligheid controleert of er wordt voldaan aan de EU-vereisten op het gebied van voedselveiligheid en -kwaliteit.

14

In een beschikking van de Commissie uit 2008⁶ worden de criteria uiteengezet waaraan de lidstaatprogramma's moeten voldoen om te worden goedgekeurd voor EU-financiering. Daarin wordt bepaald dat de programma's in de lidstaten onder toezicht van de centrale veterinaire autoriteit moeten staan. De programma's moeten streefcijfers bevatten, met jaarlijkse tussentijdse streefcijfers als het een meerjarig programma betreft, en er moeten geschikte indicatoren (zoals incidentie en prevalentie) worden vastgesteld, waarover verslag moet worden uitgebracht. De gedetailleerde uitvoering en het beheer van de programma's, waaronder het delen van verantwoordelijkheden tussen de publieke en particuliere sector, valt onder de bevoegdheid van de lidstaten.

6 Beschikking 2008/341/EG van de Commissie van 25 april 2008 tot vaststelling van communautaire criteria voor nationale programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van bepaalde dierenziekten en zoönosen (PB L 115 van 29.4.2008, blz. 44).

15

De lidstaten moeten hun programmavoorstellen uiterlijk op 31 mei⁷ van het voorgaande jaar bij de Commissie indienen. De programma's kunnen als jaarlijkse of meerjarige programma's worden opgesteld. De meeste programma's hebben een jaarlijks karakter.

16

De Commissie beoordeelt de kwaliteit van de door de lidstaten voorgestelde programma's aan de hand van vastgestelde criteria en moedigt voor zover dit vanuit epidemiologisch oogpunt gerechtvaardigd is de coördinatie tussen aangrenzende lidstaten aan. Sinds 2013 heeft de Commissie voor dit beoordelingsproces de hulp van deskundigen ingeroepen. De lijst met programma's wordt aan de lidstaten gepresenteerd in het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders (PAFF). De Commissie past de toegewezen financiering voor verschillende ziekten en lidstaten jaarlijks aan op basis van haar beoordeling van veranderende behoeften. Alle veranderingen worden via het PAFF met de lidstaten besproken. De beoordeling van de Commissie is gebaseerd op door de lidstaten verstrekte gegevens, verslagen van het VVB, financiële controleverslagen en resultaten van een specifieke taskforce van deskundigen uit de lidstaten. Meer informatie over de belangrijkste verantwoordelijkheden is te vinden in **bijlage II**.

17

In een beschikking van de Commissie uit 2008⁸ worden de standaardrapportagevereisten beschreven die de lidstaten moeten gebruiken voor hun verslaglegging aan de Commissie, waaronder templates en rapportagetermijnen. Tijdens de uitvoering van de programma's sturen de lidstaten een tussentijds verslag, dat door de Commissie wordt beoordeeld en kan resulteren in een wijziging van de programmastreefcijfers en -kosten, en in een herschikking van financiële middelen tussen programma's. De definitieve verslagen en betalingsaanvragen moeten uiterlijk 30 april van het volgende jaar bij de Commissie worden ingediend, met inbegrip van de beoordeling van de behaalde resultaten en een gedetailleerd verslag van de gedane uitgaven.

7 Artikel 12 van Verordening (EU) nr. 652/2014.

8 Beschikking 2008/940/EG van de Commissie van 21 oktober 2008 tot vaststelling van de standaardvoorschriften voor de rapportering inzake nationale programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van bepaalde dierenziekten en zoönosen waarvoor financiële bijstand van de Gemeenschap wordt verleend (PB L 335 van 13.12.2008, blz. 61).

Reikwijdte en aanpak van de controle

18

Bij deze controle werd onderzocht of de programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten deze adequaat tegengaan.

19

De gedetailleerde vragen luiden als volgt:

- i) Had de Commissie een geschikte aanpak voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten?
- ii) Droegen de lidstaten zorg voor het ontwerp en de uitvoering van passende programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten?
- iii) Werd in de programma's voldoende rekening gehouden met de kosteneffectiviteit?

20

De controlewerkzaamheden werden verricht bij de Commissie (DG Gezondheid en Voedselveiligheid) en in zeven lidstaten (Ierland, Spanje, Frankrijk, Italië, Polen⁹, Roemenië en het Verenigd Koninkrijk), die samen 72 % van de totale uitgaven vertegenwoordigden en waar allerlei ziekten¹⁰ voorkwamen. Ook werd aan de belangrijkste groepen belangenhebbenden (veehouders, veterinaire diensten en laboratoria) en een door de Rekenkamer georganiseerd deskundigenpanel gevraagd hun visie te geven.

21

De controleurs onderzochten de procedures die de Commissie gebruikte om de strategie vast te stellen en de jaarlijkse en meerjarige door de lidstaten ingediende nationale programma's goed te keuren. De controle bestond uit een onderzoek van relevante adviezen en mededelingen van de diensten van de Commissie (waaronder het VVB), regelgevende comités (PAFF, taskforce), agentschappen (EFSA) en evaluaties door deskundigen op initiatief van de Commissie.

22

Naast de bovengenoemde programma's financiert de EU ook noodmaatregelen voor de aanpak van ernstige uitbraken van dierenziekten. In de controle werden deze maatregelen niet onderzocht, aangezien ze ongeveer 10 % van de uitgaven in het kader van de uitroeiings-, bestrijdings- en bewakingsprogramma's uitmaken.

9 In Polen werden de controlewerkzaamheden samen met de Poolse hoge controle instantie uitgevoerd.

10 In totaal werden 24 lidstaatprogramma's onderzocht met betrekking tot de volgende ziekten: rundertuberculose, runderbrucellose, geiten- en schapenbrucellose, overdraagbare spongiforme encefalopathie, blauwtong, rabiës, klassieke en Afrikaanse varkenspest, vogelgriep en zoönotische salmonella. Achtergrondinformatie over deze ziekten is opgenomen in **bijlage I**.

23

In het kader van de controle op lidstaatniveau werden nationale strategieën voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten onderzocht alsmede de door de lidstaten voor de ontwikkeling van programma's gebruikte criteria en de wijze waarop programma's in de praktijk worden uitgevoerd. Er werden bezoeken afgelegd aan de bevoegde veterinaire autoriteiten van de lidstaten en de relevante regionale autoriteiten. De controle omvatte een gegevensgerichte toetsing om na te gaan of de gefinancierde acties werden uitgevoerd zoals gepland en of de kosten redelijk waren.

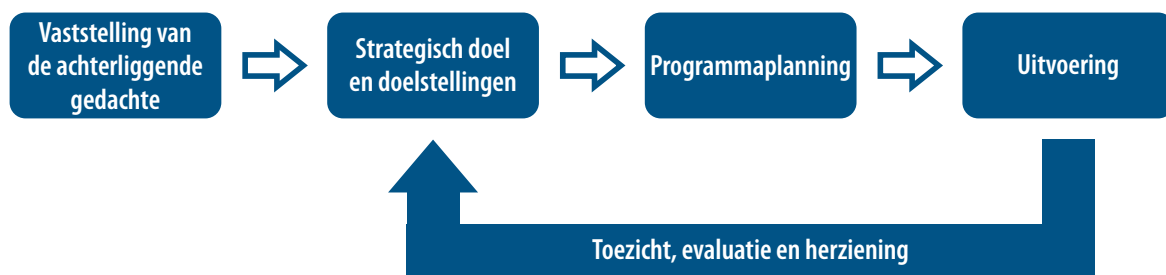
24

Volgens de OIE¹¹ dient het gewenste doel van een ziektebestrijdingsprogramma meteen aan het begin te worden vastgelegd. Uitroeiing is sinds jaar en dag het doel van veel ziektebestrijdingsprogramma's, maar is niet altijd haalbaar. Er dienen specifieke doelstellingen en indicatoren te worden vastgesteld die tot het succes van het programma leiden. In **figuur 3** wordt een overzicht gegeven van de stappen die bij de vaststelling van een ziektebestrijdingsprogramma genomen moeten worden.

11 OIE, „Guidelines for Animal Disease Control” (Richtsnoeren voor de bestrijding van dierenziekten), 2014.

Figuur 3

Stappen die bij de vaststelling van een ziektebestrijdingsprogramma genomen moeten worden

Bron: OIE, „Guidelines for Animal Disease Control” (richtsnoeren voor de bestrijding van dierenziekten), 2014.

25

Gegeven de complexe en heterogene situatie op het gebied van dierenziekten in de EU is het belangrijk dat de Commissie een deugdelijk kader toepast voor het aanbrengen van prioriteiten bij haar financieringsinspanningen, het coördineren van de inspanningen van de lidstaten, het verschaffen van richtsnoeren en het faciliteren van de beste praktijken. Hiertoe behoren passende rapportages over prestaties.

De aanpak door de Commissie van de uitroeiing, beheersing en bewaking van dierenziekten was in het algemeen deugdelijk,

26

De controleurs stelden vast dat de aanpak van de Commissie voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van zoönosen en andere dierenziekten in het algemeen deugdelijk was en berustte op passend technisch advies en een passende risico-analyse met betrekking tot de omgang met toenemende risico's/uitbraken.

27

Het diergezondheidsbeleid van de EU is goed ontwikkeld: er bestaan regels voor identificatie, traceerbaarheid, welzijn, uitbraken en sanitaire controles. Dit is ook van essentieel belang voor het vergemakkelijken van de handel. Het huidige EU-regelgevingskader inzake diergezondheid bestaat echter uit bijna 50 basisrichtlijnen en -verordeningen en ongeveer 400 secundaire wetgevingshandelingen, waarvan sommige al in 1964 werden vastgesteld. Deze complexe lappendeken van wetgeving zal worden geconsolideerd en vervangen door nieuwe diergezondheidswetgeving¹², waarvoor in juni 2015 politieke overeenstemming werd bereikt. Vanaf 2007 maakten EU-uitroeiings-, bewakings- en bestrijdingsprogramma's deel uit van de EU-diergezondheidsstrategie, die in 2013 afliep en nog niet is vervangen — in afwachting van de goedkeuring van de nieuwe diergezondheidswetgeving.

28

Over het geheel genomen vonden we de aanpak van de Commissie, die berust op het financieren van prioritaire uitroeiings-, bestrijdings- en bewakingsprogramma's op lidstaatniveau redelijk. Het kader voor het richten van middelen op dierenziekteprogramma's is gebaseerd op jaarlijkse beoordelingen door de Commissie van financieringsprioriteiten (waarbij rekening wordt gehouden met kwesties als de impact op de volksgezondheid, productieverliezen en handel), die met deskundigen uit de lidstaten werden besproken. De Commissie beschikt ook over een deugdelijk systeem voor het beoordelen van de kwaliteit van door de lidstaten voorgestelde programma's, dat gebruikmaakt van uitgebreide beoordelingscriteria waarin aspecten aan bod komen als de duidelijkheid van de programmadoelstellingen en het programmabeheer, de historische ontwikkeling van de bedoelde ziekte, de wetenschappelijke onderbouwing van de doelmatigheid van de voorgestelde maatregelen. De criteria voor het prioriteren van middelen tussen ziekten waren niet voldoende ontwikkeld voor de gecontroleerde programma's. Nu de aanpak van de meerjarige werkprogramma's voor 2016-2017 en de bijbehorende richtsnoeren van de Commissie zijn vastgesteld, wordt deze prioritering geleidelijk verbeterd.

12 COM(2013) 260 final van 6 mei 2013 „Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de diergezondheid”. Het voorstel heeft betrekking op land- en waterdieren en bestaat uit voorschriften inzake ziektepreventie, waakzaamheid voor ziekten, bioveiligheid, traceerbaarheid van dieren, toezicht, ziektebestrijding en -uitroeiing, en noodmaatregelen. In het voorstel wordt bepaald dat de huidige identificatieregels voor paarden en andere diersoorten waarvoor momenteel geen specifieke voorschriften bestaan, geëvalueerd moeten worden. Het streven is ook een samenhangend vaccinatiebeleid in de EU te ontwikkelen, met een kader voor antigeen-, vaccin- en reagensbanken op EU-niveau. Op 1 juni 2015 bereikten het Europees Parlement en de Raad een politiek akkoord over dit voorstel.

29

Dierenziekten blijven niet binnen landsgrenzen. Ziekten kunnen zich verspreiden door verplaatsingen van zowel op veehouderijen als in het wild levende dieren, evenals door andere vectoren. De programma's zouden dus versterkt kunnen worden door een goede coördinatie tussen de landen wanneer dat vanuit epidemiologisch oogpunt gerechtvaardigd is. Er bestaat echter geen wettelijk vereiste voor lidstaten om gecoördineerde programma's in te dienen of om samen aan de uitvoering ervan te werken.

30

We constateerden dat de Commissie in het algemeen passende richtsnoeren verstrekt aan de lidstaten en hun onderlinge coördinatie faciliteert:

- Er zijn regelmatige contacten tussen de Commissie en de lidstaten in het kader van het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders¹³ en vergaderingen van de hoofden van de veterinaire diensten van de lidstaten.
- Deskundigen uit de lidstaten nemen deel aan taskforces¹⁴ voor specifieke ziekten en doen aanbevelingen om veterinaire programma's te verbeteren.
- De Commissie maakt gebruik van externe deskundigen om de voorgestelde programma's te evalueren op basis van uitgebreide beoordelingscriteria.
- Het Voedsel- en Veterinair Bureau van de Commissie verricht controles in de lidstaten.
- Dankzij het systeem voor de melding van dierenziekten kunnen uitbraken van ziekten snel worden gemeld.
- EU-referentielaboratoria¹⁵ werken aan de standaardisering en verbetering van methodologieën.
- De Commissie organiseert cursussen¹⁶ voor ambtenaren uit de lidstaten.
- Vanaf 2014 verschaft DG Gezondheid en Voedselveiligheid richtsnoeren over het gebruik van een nieuwe onlineapplicatie, en de door de verordeningen voorgeschreven standaardformaten die de lidstaten moeten gebruiken, zorgen voor een zekere harmonisatie en kwaliteit.

- 13 Minstens eenmaal per maand wordt er een vergadering van het Permanent Comité voor planten, dieren, levensmiddelen en diervoeders (PAFF-comité) gehouden waar de lidstaten en de Commissie veterinaire kwesties bespreken, waaronder de uitkomst van de veterinaire programma's.
- 14 Eenmaal per jaar wordt er een plenaire vergadering gehouden van de taskforce voor de uitroeiing van dierenziekten, waarvoor alle lidstaten worden uitgenodigd; daarnaast worden er regelmatig specifieke werkgroepen voor bepaalde ziekten georganiseerd, die verschillende malen per jaar bijeenkomen (bijv. de subwerkgroep voor salmonella).
- 15 De missie van ieder EU-referentielaboratorium is de methodologieën op EU-niveau te standaardiseren, de diagnostische methoden van de lidstaten te coördineren, vergelijkende proeven te organiseren, en een jaarlijkse workshop te organiseren voor nationale referentielaboratoria waar deskundigen uit de lidstaten kunnen netwerken, hun kennis kunnen actualiseren en informatie en beste praktijken kunnen uitwisselen.
- 16 Betere opleiding voor veiliger voedsel (BTSF: Better training for safer food).

31

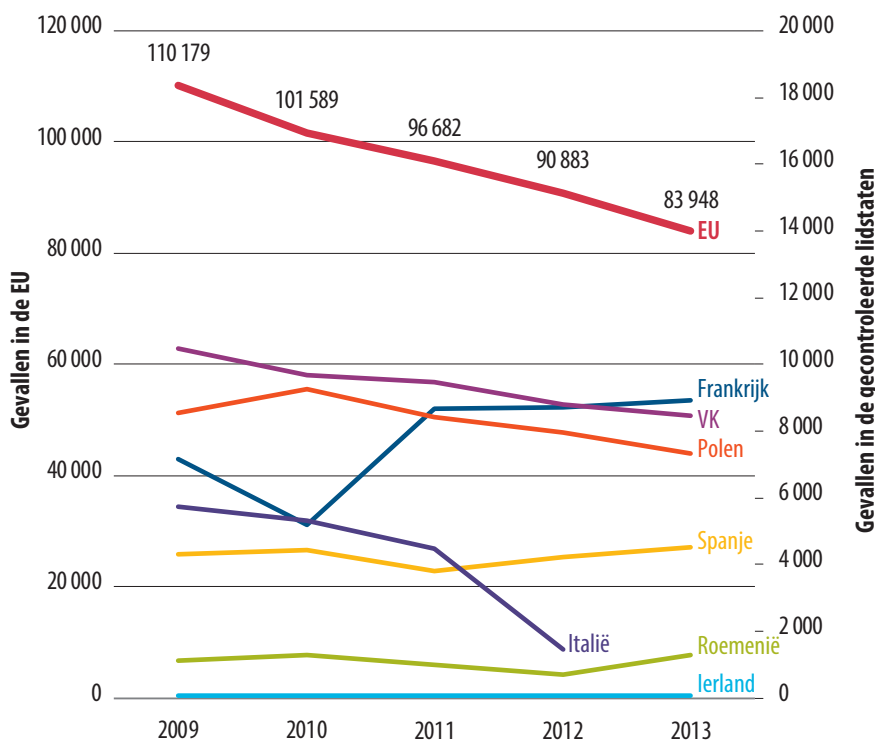
Het bestaan van een EU-cofinancieringskader spoort de lidstaten extra aan om dierenziekten, waaronder zoönosen, te bestrijden en er zijn enkele opmerkelijke successen geboekt. Het heeft ook een positieve impact gehad op de situatie van de volksgezondheid, met daaruit voortvloeiende kostenbesparingen. Zo schatte de EFSA¹⁷ in 2012 dat de economische lasten van menselijke salmonellose tot 3 miljard euro per jaar zouden kunnen oplopen. De afgelopen jaren is het aantal gevallen aanzienlijk gedaald, zoals blijkt uit **figuur 4**. De EFSA heeft geconcludeerd¹⁸ dat deze reductie voornamelijk te danken is aan succesvolle programma's voor de bestrijding van salmonella bij pluimvee in de lidstaten (Gallus gallus), die hebben geleid tot een daling van de incidentie van salmonella in eieren.

17 Bron: EFSA-factsheet over salmonella.

18 Samenvattend EU-verslag van de EFSA/het ECDC over zoönosen, zoönoseverwekkers en via levensmiddelen overgebrachte uitbraken van ziekten, 2012. Het bedrag van 3 miljard euro zit bovenaan in de schatting.

Figuur 4

Zoönotische salmonella — aantal gevallen bij mensen in de EU en de gecontroleerde lidstaten

Bron: DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

Controlebevindingen

32

Een ander voorbeeld is rabiës, waarbij tussen 2005 en 2014 het totale aantal gevallen van rabiës op EU-niveau aanzienlijk is gedaald van 3 708 naar 305 gevallen in de 28 EU-lidstaten.

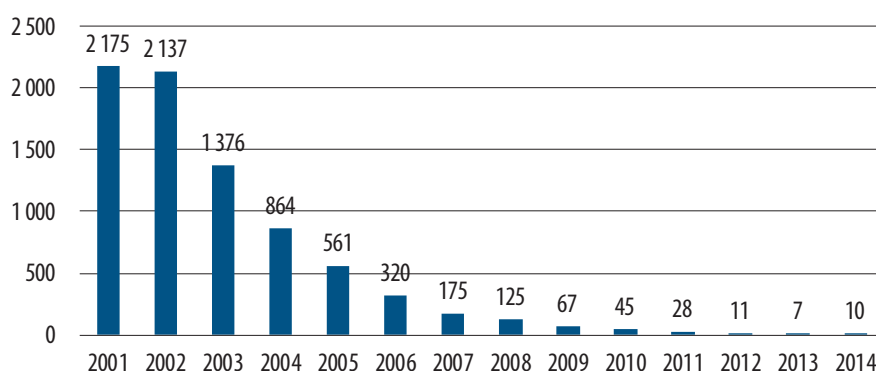
33

De door de Commissie uitgevoerde maatregelen voor de uitroeiing van BSE in de EU zijn bijzonder succesvol geweest. Het aantal BSE-gevallen is gedaald van meer dan 2 000 in 2001 tot 10 in 2014, zoals in **figuur 5** aangegeven is. De belangrijkste maatregelen die zijn genomen zijn de verwijdering van gespecificeerd risicomateriaal¹⁹ uit diervoeder- en voedselketens, een verbod op het voeren van vlees en botten van zoogdieren aan runderen, schapen en geiten, en het jaarlijks testen van miljoenen runderen. De frequente actualiseringen van de wetgeving in de afgelopen jaren en financiering voor onderzoek hebben ertoe geleid dat er op beperktere schaal en gericht op BSE wordt getest. De Commissie zorgt voor een goede coördinatie op internationaal niveau, in het bijzonder met de OIE, bij de classificatie van lidstaten op geografisch BSE-risiconiveau. De programma's voor de uitroeiing van rundertuberculose zijn ook gebaseerd op een langetermijnaanpak, waarbij zich in de meeste lidstaten een dalende trend van de ziekte-incidentie aftekent. Ongeveer de helft van de EU-programma-uitgaven heeft betrekking op deze twee ziekten (zie **tabel 1**).

¹⁹ Dit zijn de dierlijke weefsels die het grootste risico lopen dat ze besmet zijn met de infectiekiem, bijv. de hersenen en het ruggenmerg. Zie **bijlage I** voor meer informatie over BSE.

Figuur 5

Aantal BSE-gevallen in de EU

Bron: DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

en de programma's van de lidstaten werden in het algemeen goed ontworpen en uitgevoerd,

34

De lidstaten zijn verantwoordelijk voor het opstellen van hun uitroeiings-, bestrijdings- en bewakingsprogramma's, waarin de specifieke prioriteiten voor dierenziekten op basis van passende indicatoren worden beschreven. In de meeste gevallen hebben de lidstaten jarenlange ervaring met de aanpak van de verschillende dierenziekten. De Commissie kan de lidstaten verzoeken programma's in te dienen en ook hun strategie te veranderen, maar kan hen daar niet toe dwingen. Verder zijn de lidstaten bij een uitbraak, waarbij het risico bestaat dat de besmetting zich over de grenzen heen verspreidt, verplicht om specifieke maatregelen uit te voeren die door de sectorale wetgeving worden voorgeschreven, ongeacht of deze maatregelen al dan niet door de EU worden gefinancierd.

35

Om voor financiering door de Gemeenschap in aanmerking te komen, moeten de programma's van de lidstaten voldoen aan de door de Commissie vastgestelde²⁰ minimumcriteria. Deze criteria vereisen dat de programma's informatie bevatten over onder meer doelstellingen, duur, streefcijfers, indicatoren (bijv. ziekteincidentie en -prevalentie), het testen van dieren, vaccinatie en administratie. De complexiteit van de programma's hangt nauw samen met de epidemiologische kenmerken van de desbetreffende ziekte. Programma's kunnen een breed scala aan maatregelen omvatten, zoals een uitgebreide toezichtregeling, bloedmonsters, specifieke maatregelen voor de identificatie van reactoren²¹, postmortem-onderzoek, laboratoriumanalyses, schadevergoedingsregelingen voor veehouders, toezicht op in het wild levende dieren en gecomputeriseerde systemen voor testen en ziektebestrijding.

36

De Rekenkamer constateerde dat de programma's van de lidstaten die zij heeft onderzocht in het algemeen goed zijn ontworpen en aangepast aan de epidemiologische situatie. Goedgekeurde programma's voldeden aan de verplichte criteria, beschreven de te nemen maatregelen doorgaans goed, waren gebaseerd op de standaardtemplates van de Commissie en leidden over het algemeen tot positieve resultaten (zie **tekstvak 3**). De lidstaten beschikken over adequate systemen om uitbraken van dierenziekten bij vee te identificeren en de uitroeiing ervan te vergemakkelijken. Het TRAdE Control and Expert System (Traces) van de EU voor de identificatie van dieren en controle van dierverplaatsingen is goed ontwikkeld en vergemakkelijkt de ziektebestrijding.

20 Beschikking 2008/341/EG van de Commissie.

21 Een reactor is een geïnfecteerd dier met een positieve testuitslag voor de ziekte.

Goede prestaties van een lidstaatprogramma

TSE-programma's worden door de EU in alle lidstaten uitgevoerd en gefinancierd en ontvingen een groot deel van de EU-financiering voor veterinaire programma's in de periode waarop de controle betrekking had (zie **tabel 1**).

In Ierland ontving het programma van 2009 tot en met 2014 in totaal 17 miljoen euro. Hoewel de EU-financiering is verminderd van 4,7 miljoen euro in 2010 tot 0,8 miljoen euro in 2014, zijn er goede resultaten behaald, met name dankzij:

- o actieve en passieve toezichtsystemen gericht op het opsporen van BSE-gevallen;
- o het feit dat, als er een ziektegeval wordt ontdekt, epidemiologische onderzoeken worden uitgevoerd en dieren uit hetzelfde cohort en nakomelingen worden geslacht;
- o een verbod op het voeren van producten van dierlijke oorsprong aan landbouwhuisdieren.

In 2014 deden zich geen gevallen van BSE voor in Ierland. In 2012 en 2011 waren er daarentegen drie gevallen en in de jaren negentig was er een piek van meer dan vierhonderd gevallen.

maar de kosteneffectiviteit van de programma's is moeilijk te bepalen,

37

In de Beschikking van de Raad²² betreffende bepaalde uitgaven op veterinair gebied wordt bepaald dat de Commissie om de vier jaar bij het Europees Parlement en de Raad een verslag indient over de gezondheidssituatie van dieren en een kosten-batenanalyse van de uitvoering van veterinaire programma's.

38

In de OIE-richtsnoeren²³ wordt bepaald dat er bij de besluitvorming over de meest geschikte interventieopties rekening moet worden gehouden met kosten-batenoverwegingen, alsmede het zoönosepotentieel en de kans dat een bepaalde reeks ziektebestrijdingsmaatregelen succesvol is.

22 Artikel 41 van Beschikking 2009/470/EG van de Raad.

23 OIE, „Guidelines for animal disease control” (richtsnoeren voor de bestrijding van dierenziekten), mei 2014.

39

Zoals is aangegeven in **tabel 1**, bedragen de directe kosten van de veterinaire programma's voor de EU-begroting rond de 200 miljoen euro per jaar. In aanvulling daarop besteden de lidstaten een groter bedrag ter dekking van zowel hun aandeel in de kosten van de gefinancierde programma's als andere veterinaire acties die zij nodig achten. Verder nemen veehouders en de voedselindustrie kosten voor hun rekening in samenhang met veterinaire uitgaven, de vervanging van vee, verminderde productie, beperkingen van de verplaatsing van dieren en verloren markten. De potentiële voordelen van de programma's vallen in twee hoofdcategorieën uiteen²⁴:

- de verbetering van zowel de volks- als de diergezondheid: terugdringing van ziekteprevalentie/-incidentie; bescherming van de volksgezondheid (in het geval van zoönose) en vervulling van de rol die ze spelen als cruciaal ziektepreventie-/bestrijdingsinstrument in het kader van de EU-diergezondheidsstrategie;
- voordelen op economisch gebied voor de EU als geheel: bescherming van de waarde van de sector, bijdrage aan de marktstabiliteit, waarborging van veilige handel, stijging van de handel buiten de EU, en vermindering van de volksgezondheidskosten.

40

Bij de uitvoering van de EU-begroting moet de Commissie de beginselen van goed financieel beheer in acht nemen²⁵ en de gefinancierde maatregelen moeten zuinig, doelmatig en doeltreffend zijn. Dit betekent dat de programmaresultaten verantwoord moeten kunnen worden in het licht van de kosten ervan. De Rekenkamer erkent dat het in de praktijk heel moeilijk is om de gezondheidsvoordelen die voortvloeien uit het diergezondheidsbeleid in geld uit te drukken, met name voor zoönosen, waarbij het grootste voordeel het vermijden van menselijke besmetting is en in sommige gevallen het redden van levens.

Er is een gebrek aan beschikbare modellen om de kosteneffectiviteit van uitroeiingsprogramma's te beoordelen.

41

De controleurs merkten op dat er een gebrek is aan beschikbare modellen en economische indicatoren waarmee de Commissie een kosteneffectiviteitsanalyse van de voorgestelde programma's had kunnen uitvoeren en dat de Commissie een dergelijke analyse daarom niet verricht. In zijn meest recente verslag (2014) over de situatie van de diergezondheid en de kosteneffectiviteit van veterinaire programma's, dat vereist was in het kader van de onderliggende beschikking van de Raad, verschafte de Commissie informatie over kosten en resultaten. De Commissie erkende in dit verslag dat de kosteneffectiviteit van de veterinaire uitgaven beter aangetoond moest worden.

24 Op basis van de conclusies van het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad van 2014 over de uitkomst van de door de EU gefinancierde programma's.

25 Artikel 30 van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie en tot intrekking van Verordening (EG, Euratom) nr. 1605/2002 (PB L 298 van 26.10.2012, blz. 1).

42

In de praktijk is in de goedgekeurde programma's en de hieropvolgende uitvoeringsverslagen gedetailleerde informatie te vinden over kosten alsmede over indicatoren met betrekking tot activiteiten en prestaties. Terwijl de meeste kosten (monsterneming, laboratoriumanalyses, salaris van dierenartsen, vergoedingen, enz.) en de kwalitatieve voordelen (volksgezondheid, grotere exportmogelijkheden, enz.) in de programma's waren aangegeven, was er een gebrek aan beschikbare modellen en informatie om de kosteneffectiviteit van de gefinancierde activiteiten te beoordelen. Zo heeft de EU-reactie op de BSE-crisis levens gered, bijgedragen tot een betere voedselveiligheid, de kwaliteit van de controles verbeterd en het vertrouwen van de consument verbeterd — maar de kosteneffectiviteit van de programma's kan niet worden beoordeeld.

43

Ook onderzochten we of er bewijs was dat de kosten van de gecontroleerde programma's redelijk waren. De controleurs troffen bepaalde gevallen aan waarin sommige kosten onredelijk hoog waren of niet voldoende werden gecontroleerd, zoals geïllustreerd in **tekstvak 4**. In deze gevallen heeft de Commissie corrigerende maatregelen genomen.

Tekstvak 4

Slecht gecontroleerde acties of hoge kosten

1. In Polen werden de vaccins die voor de jaarlijkse programma's ter uitroeiing van rabiës werden gebruikt regionaal ingekocht. Tussen 2002 en 2009 daalde het aantal ontdekte gevallen van rabiës bij de vossenpopulatie aanzienlijk van 884 tot 6. In 2010 en 2011 steeg het aantal ontdekte gevallen weer aanzienlijk tot respectievelijk 117 en 103. Deze waren geconcentreerd in de regio's Klein-Polen (Malopolska) en Subkarpaten (Podkarpackie). De gemiddelde prijs van een van de in Polen ingekochte, voor wilde vossen bestemde rabiësvaccins was tussen 2011 en 2013 aanzienlijk hoger dan de in de EU betaalde gemiddelde prijs, hoewel de hoeveelheden aan Polen geleverde vaccins eveneens de hoogste in de EU waren (jaarlijks meer dan 10 miljoen doses). Gezien de schaalvoordelen lijkt dit niet logisch. De Commissie paste financiële kortingen toe en verzocht de Poolse autoriteiten, actie te ondernemen om de buitensporig hoge vaccinprijzen te verlagen, met name door één enkele nationale aanbesteding te organiseren.
2. In Roemenië controleerden de nationale autoriteiten de uitvoering van de contracten voor vanuit de lucht verspreide, voor wilde vossen bestemde rabiësvaccins in 2013 niet correct en werden er onvoldoende vaccins verspreid. Bovendien namen de nationale autoriteiten niet voldoende monsters af om de doeltreffendheid van de resultaten van de vaccinatiecampagne te testen (de procedures werden in 2014 verbeterd). Als gevolg daarvan vergoedde de Commissie de vaccinatiecampagne niet.

In sommige gevallen hadden de betaalde schadevergoedingen of opgelegde betalingskortingen een beperkte stimulerende werking

44

De compensatie die aan veehouders dient te worden betaald voor dieren die in het kader van ziekte-uitroeiingsprogramma's zijn vernietigd, mag op grond van de wetgeving niet hoger zijn dan de marktwaarde van gezonde dieren²⁶. Het doel hiervan is om een billijk compensatieniveau vast te leggen, fraude te ontmoedigen en de deelname van veehouders aan het programma te bevorderen. In de EU-wetgeving wordt echter niet gespecificeerd hoe marktprijzen moeten worden gebruikt om de te betalen compensaties vast te stellen; dit wordt door de lidstaten in hun specifieke wetgeving bepaald. Zo zijn de lidstaten niet verplicht om de compensatiebedragen te baseren op de indelingsschema's van de Gemeenschap voor karkassen en de bijbehorende prijzen²⁷. Een te hoge compensatie kan een doeltreffende uitvoering van bioveiligheidsmaatregelen ontmoedigen.

45

In Italië waren de compensaties die werden betaald voor in het kader van veterinaire programma's vernietigde dieren soms hoger dan de marktprijzen voor gezonde dieren. Zo ontvingen veehouders in 2012 gemiddeld 87 euro en maximaal 111 euro voor iedere in het kader van een uitroeiingsprogramma vernietigde geit, maar de gangbare marktwaarde van karkassen van gezonde geslachte schapen bedroeg in die periode minder dan 60 euro²⁸. In gevallen waarin de compensatie hoger is dan de marktprijs kan de ontdekking van dierenziekten op een veehouderij worden gezien als een uitgelezen kans om de veestapel weer aan te vullen. Verder kan het gebeuren dat veehouders die anders de waarde van een „ziektevrije status“ zouden hebben ingezien, ontmoedigd worden om doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen toe te passen.

46

In het Verenigd Koninkrijk is de compensatie die voor runderen wordt betaald gebaseerd op de gemiddelde marktprijzen van de voorgaande maand. De compensatie voor runderen is in Noord-Ierland en Wales gebaseerd op individuele taxaties, die in het algemeen resulteren in hogere compensatiebedragen dan in Engeland en veehouders kunnen ontmoedigen om doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen uit te voeren.

47

Na een ongunstige beoordeling van de technische resultaten van de programma's voor de uitroeiing van runder- en geitenbrucellose in een regio van Italië (Sicilië) kortte de Commissie de betalingen tussen 2005 en 2012 met meer dan 7 miljoen euro. In 2011 werd het hele brucelloseprogramma op Sicilië niet-subsidiabel verklaard omdat het vaccinatieplan geen resultaten opleverde. Door toepassing van het nationale systeem waarbij de middelen tussen de regio's worden verdeeld, gaven de Italiaanse autoriteiten de korting echter niet door aan de regionale autoriteiten in Sicilië, maar verdeelden ze die over alle Italiaanse regio's (waarvan de meerderheid het uitroeiingsprogramma naar behoren had uitgevoerd). Dus werden de Siciliaanse autoriteiten er nauwelijks toe aangezet de veterinaire maatregelen te verbeteren.

26 Artikel 11 van Verordening (EU) nr. 652/2014.

27 Verordening (EG) nr. 1249/2008 van de Commissie van 10 december 2008 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen voor de communautaire indelingsschema's voor runder-, varkens- en schapenkarkassen en voor de mededeling van de prijzen daarvan (PB L 337 van 16.12.2008, blz. 3).

28 Europese Commissie (DG Landbouw en Plattelandsontwikkeling, Statistics on agricultural markets 2014 (Statistieken met betrekking tot landbouwmarkten 2014)): http://ec.europa.eu/agriculture/markets-and-prices/market-statistics/index_en.htm.

en er is nog ruimte voor verbetering

48

In de volgende paragrafen gaan we in op de gebieden waarop er naar onze mening ruimte is voor verbetering in de aanpak van de Commissie en de programma's van de lidstaten.

Melding van dierenziekten en uitwisseling van informatie daarover

49

Het Europese systeem voor de melding van dierenziekten (ADNS) is ontworpen om standaardinformatie over uitbraken van ziekten door te geven. Het is niet ontworpen om te beschikken over epidemiologische beheersfuncties of om historische informatie te verschaffen en gegevens te analyseren. Daarom biedt het weinig toegevoegde waarde vergeleken met het wereldwijde informatiesysteem voor diergezondheid (WAHIS) van de OIE, dat alle lidstaten verplicht zijn te gebruiken. Deze twee systemen bieden beide informatie over het aantal nieuwe uitbraken en de locatie ervan, maar er is geen interface tussen de systemen die de automatische uitwisseling van informatie mogelijk maakt. Om bedreigingen van de diergezondheid beter te bestrijden hebben lidstaten hun eigen informatiesystemen ontwikkeld voor de verwerking van epidemiologische gegevens. Er is echter geen gemeenschappelijk systeem dat de uitwisseling van informatie en een betere coördinatie van controleactiviteiten tussen de lidstaten vergemakkelijkt.

50

Sinds 2012 is er in het kader van een gezamenlijk project van de Commissie en de OIE gewerkt aan de koppeling van het ADNS- en het WAHIS-systeem via een gemeenschappelijke interface met de naam Animal Disease Information System (ADIS, informatiesysteem voor dierenziekten)²⁹.

29 Verslag over de analyse van het ADNS (versie 1.4) in het kader van de ontwikkeling van het informaticaprototype van een informatiesysteem voor dierenziekten (ADIS) voor de Europese Unie, dat moet worden aangesloten op de OIE-WAHIS-/WAHID-interface: „Voor een grondiger analyse ontbreken referentiegegevens zoals het aantal veehouderijen en dieren dat in een regio aanwezig is. Voor een grondiger ruimtelijke en tijdsanalyse zijn aanvullende gegevens nodig zoals de locatie van alle epidemiologische eenheden. Om relevanter te zijn als ziektebestrijdings- of besluitvormingsinstrument is er aanvullende informatie nodig over ziektebestrijdingsmaatregelen ... De lijst met „soortwaarden“ in het ADNS bevat de belangrijkste diersoorten op veeteelt-bedrijven en slechts de algemene benaming „in het wild levende soorten“. Het lijkt redelijk om het verzoek om gegevens met betrekking tot de diagnosemethode uit te breiden tot alle ziekten ...”

Prestatie- en beheersinformatie

51

In een beschikking van de Commissie uit 2008³⁰ worden de programmaoutput-indicatoren uiteengezet waarover de lidstaten verslag moeten uitbrengen. Daarnaast heeft de Commissie een methodologie ingevoerd om prestatie-indicatoren vast te stellen, die van de lidstaten vereist dat ze hun prestaties op het gebied van ziekteprevalentie/-incidentie verbeteren met een minimumpercentage in een gespecificeerde periode. Verder heeft de Commissie een uitgebreide reeks indicatoren³¹ ontwikkeld (meer dan 100), die de lidstaten moeten gebruiken. Hiertoe behoren output- of activiteitgerelateerde indicatoren zoals het aantal ingeënte dieren en verrichte tests, en ook indicatoren met betrekking tot resultaten zoals veranderingen in incidentie- of prevalentiepercentages. We erkennen dat er al een uitgebreide reeks indicatoren bestaat, maar zijn van oordeel dat er enige ruimte is voor verdere verbetering, vooral met betrekking tot de technische uitvoering van de programma's³². Er zijn geen economische indicatoren opgenomen waarmee een analyse kan worden gemaakt van de kosteneffectiviteit van de voorgestelde programma's (zie de paragrafen 41 en 42).

52

De Commissie vereist van de lidstaten dat ze een standaardtemplate gebruiken bij het opstellen van hun veterinaire programma's. Deze bestaat onder meer uit informatie over de ontwikkeling van de ziekte in de afgelopen jaren. Daarnaast heeft een van de criteria die de Commissie gebruikt (zie paragraaf 28) om ontwerpprogramma's te beoordelen, betrekking op de kwaliteit van de gegevens over de ziekteontwikkeling in de afgelopen vijf jaar. Wij constateerden dat, hoewel dit soort historische informatie in de meeste gevallen beschikbaar was, de onafhankelijke beoordelaars van de Commissie bij 3 van de 24 lidstaatprogramma's die door de controle werden bestreken, vaststelden dat recente ontwerpprogramma's geen toereikende historische informatie bevatten³³. In deze gevallen vroeg de Commissie om de desbetreffende informatie en werd die verstrekt door de lidstaten. Ten tijde van de controle was de Commissie bezig met de ontwikkeling van een informatiesysteem waarin historische informatie uit eerdere lidstaatprogramma's direct kon worden opgevraagd en geanalyseerd en met de invoering van een gestandaardiseerd elektronisch rapportagesysteem voor lidstaten om belangrijke documenten³⁴ inzake hun veterinaire programma's te versturen³⁵. Deze ontwikkelingen moeten de analyse van de programma's in de toekomst vergemakkelijken.

30 Beschikking 2008/940/EG van de Commissie, vervangen door Uitvoeringsbesluit 2014/288/EU van de Commissie van 12 mei 2014 betreffende de standaardvoorschriften voor de rapportering inzake nationale programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van bepaalde dierenziekten en zoönosen waarvoor financiële bijstand van de Unie wordt verleend, en tot intrekking van Beschikking 2008/940/EG (PB L 147 van 17.5.2014, blz. 88).

31 Document WD SANCO/12915/2012 van de Commissie.

32 Bijvoorbeeld de tijdsintervallen tussen de tests, het percentage uitbraken waarbij de infectiebron werd vastgesteld; voor brucellose het traceren van veestapels die niet collectief zijn getest, het percentage ingeënte dieren binnen veehouderijen en het percentage veehouderijen waar gevaccineerd is; indicatoren op het gebied van opleiding, de kosten en capaciteit van veterinaire diensten; voor geiten- en schapenbrucellose resultaten van de genotypering van de brucellastam.

33 Dit was het geval voor het voorgestelde Britse rundertuberculoseprogramma voor 2015, het voorgestelde Spaanse blauwtongprogramma voor 2015 en het voorgestelde Italiaanse blauwtongprogramma voor 2014.

34 Met name ontwerpprogramma's, tussentijdse verslagen, eindverslagen en betalingsverzoeken.

35 Uitvoeringsbesluit 2014/288/EU van de Commissie.

Presentatie van veterinaire controles in programma's

53

In het algemeen bevatten de meeste programma's een onderbouwing van de te nemen maatregelen en de te behalen resultaten. Wij zijn echter van oordeel dat een betere beschrijving van veterinaire maatregelen in sommige programma's alsmede de maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van de VVB-aanbevelingen en het advies van de taskforce deze maatregelen ten goede zouden komen. In 2 van de 24 lidstaatprogramma's die door de controle werden bestreken, maakten de onafhankelijke beoordelaars van de Commissie soortgelijke opmerkingen³⁶.

Programma's waarbij de vooruitgang traag is

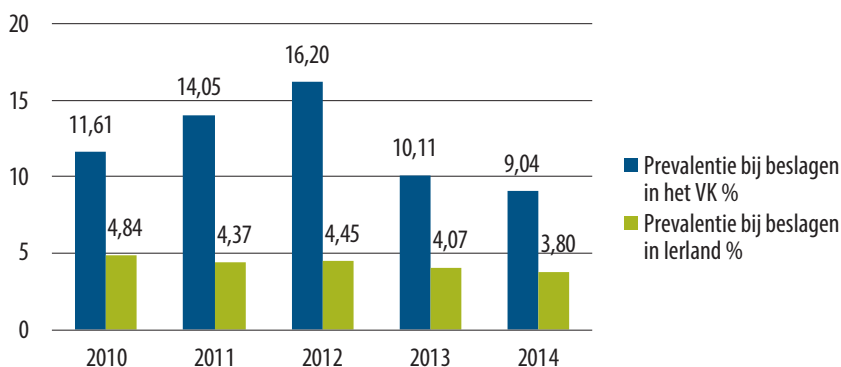
54

De uitroeiprogramma's voor sommige ziekten in bepaalde lidstaten duren tientallen jaren (zie paragraaf 9). Hoewel er sprake is van een daling, is de prevalentie van rundertuberculose in het Verenigd Koninkrijk en Ierland nog steeds relatief hoog (zie **figuur 6**) vergeleken met andere lidstaten³⁷. In het Verenigd Koninkrijk heeft een verhoging van de testfrequentie voor tuberculose sinds 2013 in gebieden met een lage incidentie van om de vier jaar tot eenmaal per jaar geleid tot een hogere opsporing van gevallen. Er bestaan echter nog significante uitdagingen die inherent zijn aan het uitroeiprogramma voor tuberculose in het Verenigd Koninkrijk, en in sommige regio's is de incidentie zeer hoog.

36 Het blauwtongprogramma van Italië voor 2014; rundertuberculose in Ierland in 2014.

37 In 2014 bedroeg de prevalentie van rundertuberculose bij beslagen in het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Spanje en Italië respectievelijk 9,04 %, 3,8 %, 1,72 % en 0,81 %. Frankrijk en Polen waren officieel vrij van de ziekte en in Roemenië is de prevalentie niet significant.

Figuur 6 Rundertuberculose in Ierland en het Verenigd Koninkrijk

Bron: DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

Controlebevindingen

55

In Italië zijn geiten- en schapenbrucellose moeilijk uit te roeien doordat veehouders in sommige regio's niet volledig meewerken. De genereuze compensatieregeling (zie paragraaf 45) kan ook een rol spelen. Op nationaal niveau daalt de prevalentie echter en bedroeg deze 1,2 % in 2014 tegen 3,7 % in 2008. In dezelfde periode daalde de prevalentie in Sicilië van 11,9 % naar 3,4 %.

56

We constateren dat de Commissie in haar verslag van 2014³⁸ aan het Parlement en de Raad over de uitkomst van door de EU gefinancierde veterinaire programma's eveneens opmerkte dat de door het Britse rundertuberculoseprogramma en de Italiaanse brucelloseprogramma's behaalde resultaten zorgwekkend waren. De Rekenkamer erkent ook dat de Commissie de lidstaten aanmoedigt om in dergelijke gevallen actie te ondernemen door follow-up te geven aan door de taskforce en het VVB gedane aanbevelingen.

De aanpak bij in het wild levende dieren

57

Direct of indirect contact tussen in het wild levende dieren en huisdieren kan leiden tot de verspreiding van een ziekte, of kan de doeltreffende uitvoering van dierenziekteprogramma's compliceren. Zo kan rabiës worden verspreid door wilde vossen en rundertuberculose door dassen, wilde zwijnen en herten. Er bestaan verschillende OIE-publicaties³⁹ over de bewaking van ziekten bij in het wild levende dieren en in samenhang daarmee een internationale overeenkomst betreffende de melding van ziekten. De aankoop van rabiësvaccins voor in het wild levende dieren is weliswaar opgenomen in de programma's van de lidstaten, maar de EU kent geen specifieke aanpak van de bestrijding van tuberculose bij in het wild levende dieren.

58

Er zijn geen wettelijke bepalingen op EU-niveau voor de uitroeiing van tuberculose bij andere diersoorten dan runderen (bijv. wilde zwijnen en andere in het wild levende dieren). Met name in het Verenigd Koninkrijk worden dassen beschermd door de nationale wetgeving, hetgeen de doeltreffende uitvoering van het programma voor de uitroeiing van rundertuberculose kan compliceren.

38 COM(2014) 115 final van 5 maart 2014 „Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad over de behaalde resultaten met de door de EU medegefinancierde programma's voor de uitroeiing, bestrijding en monitoring van dierenziekten en zoönosen gedurende de periode 2005-2011", paragraaf 3.3.

39 OIE, „Training manual on wildlife diseases and surveillance" (Opleidingshandboek betreffende ziekten en toezicht bij in het wild levende dieren), 2010.

De beschikbaarheid van bepaalde vaccins

59

Volgens de OIE⁴⁰ is de directe beschikbaarheid van geschikte veterinaire vaccins en antigenen van essentieel belang voor diergezondheidsprogramma's⁴¹. Er bestaan een aantal EU-initiatieven en onderzoeksprojecten die gericht zijn op de opsporing van nieuwe virussen en op de bevordering van de beschikbaarheid van vaccins⁴². Afhankelijk van de ziekte kan het gebeuren dat er zeer weinig of geen geschikte vaccins beschikbaar zijn voor gebruik in de EU. Vaccinatie is echter een van de essentiële beschikbare instrumenten voor de uitvoering van een doeltreffende aanpak onder het motto „voorkomen is beter dan genezen”. De redenen voor het niet altijd beschikbaar zijn van vaccins zijn complex. Uit recent onderzoek blijkt vaak dat⁴³ er naast technische problemen met betrekking tot de ontwikkeling van vaccins onvoldoende financiële belangen voor de farmaceutische industrie zijn om een vergunning aan te vragen voor het gebruik van bepaalde vaccins in de EU. In **tekstvak 5** wordt een aantal praktische problemen geïllustreerd dat voortkomt uit een gebrek aan geschikte vaccins.

60

Op Europees niveau is er geen wettelijk kader voor de gemeenschappelijke aanschaf van vaccins, evenmin als een algemene bank van vaccinvoorraden. Het proces van aankoop van vaccins na een aanbestedingsprocedure door de lidstaten kan meerdere maanden in beslag nemen en ondertussen kan het virus zich verspreiden onder de dierenpopulatie. We constateerden dat de nieuwe diergezondheidswetgeving, die momenteel wordt besproken door de wetgevende autoriteiten, de capaciteit van de Commissie om vaccinbanken op te zetten zou vergroten.

- 40 OIE, „Manual of diagnostic tests and vaccines for terrestrial animals” (Handboek voor diagnostische tests en vaccins voor landdieren), 2014.
- 41 OIE, „Guidelines for animal disease control” (Richtsnoeren voor de bestrijding van dierenziekten), mei 2014.
- 42 Zo zijn door middel van de EU-onderzoeksfondsen projecten ondersteund voor de ontwikkeling van vaccins tegen tuberculose (NEWTBVAC), brucellose (BRU-VAC) en klassieke varkenspest (CSFV-GODIVA).
- 43 Videnova, K. en Mackay, DKJ. „Availability of vaccines against major animal diseases in the European Union” (De beschikbaarheid van vaccins tegen ernstige dierenziekten in de Europese Unie).

Tekstvak 5

Problemen veroorzaakt door een gebrek aan geschikte vaccins

Er zijn meer dan 20 varianten (serotypen) van het blauwtongvirus (een door insecten overgedragen virusziekte bij herkauwers).

In Italië zijn zes varianten geïdentificeerd. Momenteel worden in de EU geen polyvalente vaccins (die werkzaam zijn tegen verschillende stammen van het virus) erkend. Daarom is het in dergelijke gevallen moeilijk om het gebruik van vaccins te overwegen.

In Frankrijk was er tijdens de blauwtongcrisis van 2008 een beperkte voorraad van het vaccin aanwezig. De Franse autoriteiten moesten dus met spoed extra voorraden inkopen. Dit was zowel duur als tijdrovend en de nationale autoriteiten waren van mening dat de 520 in Ile et Villaine ontdekte gevallen hadden kunnen worden voorkomen als de vaccins eerder beschikbaar waren geweest.

Ten tijde van de eerste blauwtonguitbraak van serotype S4 in Spanje (regio Extremadura) waren er niet genoeg vaccins tegen dit serotype beschikbaar. Daarom werd de vaccinatiecampagne uitgesteld tot het jaar daarop om de ziekte te bestrijden tijdens de volgende periode waarin het virus zich mogelijk verspreidde.

61

Dierenziekten leiden tot aanzienlijke economische kosten en vormen een risico voor de gezondheid van zowel dieren als mensen. Ziekten kunnen zich over grenzen heen verspreiden en eerdere ziekte-uitbraken hebben miljarden euro's gekost. Daarom stelt de EU zich tot doel de diergezondheid te beschermen en lidstaatprogramma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van specifieke dierenziekten te financieren. Deze programma's bestrijken acties als monstername, laboratoriumanalyses, uitkering van schadevergoedingen voor vernietigde dieren en vaccinatiecampagnes. De EU-uitgaven zijn de afgelopen jaren gedaald en recentelijk heeft zich geen grote crisis voorgedaan die vergelijkbaar is met de uitbraak van mond- en klauwzeer in 2001. De EU dient echter voorbereid te zijn om toekomstige crises het hoofd te bieden en het kan vele jaren duren voordat uitroeiingsprogramma's resulteren in een ziektevrije status.

62

Bij deze controle werd onderzocht of de programma's voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten deze adequaat tegengaan. Hierbij werd bekeken of de aanpak van de Commissie adequaat was, of de lidstaten adequate programma's ontwierpen en uitvoerden en of er voldoende rekening werd gehouden met de kosteneffectiviteit van programma's.

63

De algemene conclusie van de Rekenkamer was dat met de door ons onderzochte dierenziekteprogramma's dierenziekten adequaat werden bestreden. Omdat uitbraken echter altijd kunnen optreden, moeten de Commissie en de lidstaten waakzaam blijven.

64

De strategie van de Commissie met betrekking tot dierenziekteprogramma's was in het algemeen deugdelijk: de acties van de commissies werden ondersteund door goed technisch advies; er was een goed ontwikkeld beleid voor diergezondheid en er was een gevestigd kader voor het prioriteren van begrotingsmiddelen ten gunste van prioritaire programma's. De door de Commissie gehanteerde aanpak van de uitroeiing van BSE is bijzonder succesvol geweest. Andere positieve voorbeelden zijn de daling van het aantal gevallen van zoönotische salmonella en rabiës. De onderliggende wetgeving bleef complex en de prioritering van de financiering tussen ziekten werd geleidelijk verbeterd (paragrafen 26-33).

65

We constateerden dat de programma's van de lidstaten in het algemeen goed waren ontworpen en werden uitgevoerd. De programma's voldeden aan de vereiste criteria en de lidstaten beschikten over adequate systemen om uitbraken van dierenziekten te identificeren en de uitroeiing ervan te vergemakkelijken (paragrafen 34-36).

Conclusies en aanbevelingen

66

Wij constateerden dat hoewel de Commissie verplicht was om verslag uit te brengen aan het Europees Parlement en de Raad over de kosteneffectiviteit van veterinaire programma's, er een gebrek is aan geschikte modellen om dat te doen. Goedgekeurde programma's en hieropvolgende uitvoeringsverslagen verschaffen informatie over kosten en resultaten, maar de kosteneffectiviteit van de programma's is moeilijk vast te stellen (paragrafen 37-42).

67

Wat betreft de kosten werden bij de controle voorbeelden aangetroffen van onvoldoende gecontroleerde of onredelijk hoge kosten, die eerder door de Commissie waren vastgesteld. In sommige gevallen in Italië zetten de aan landbouwers betaalde compensatiebedragen of de door de Commissie opgelegde betalingskorting er nauwelijks toe aan om doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen te nemen en corrigerende maatregelen uit te voeren (paragrafen 43-47).

68

Wij stelden enkele specifieke gebieden vast waarop ruimte was voor verbetering. De uitwisseling van epidemiologische informatie tussen de lidstaten kan beter worden ondersteund door informatiesystemen (paragrafen 49 en 50).

69

De Commissie stelde een gedetailleerde reeks van door de lidstaten te gebruiken minimale programmaoutputindicatoren vast. Wij constateerden dat de informatie met betrekking tot veterinaire maatregelen alsmede de follow-up van eerdere aanbevelingen van het VVB en de taskforce beter kunnen worden beschreven in sommige programma's van de lidstaten. Ten tijde van de controle was er niet altijd voldoende historische informatie over de ontwikkeling van ziekten direct beschikbaar. Er werd echter gewerkt aan de ontwikkeling van een databank voor het vastleggen van technische programma-indicatoren en de Commissie had een nieuw elektronisch rapportagesysteem ingevoerd (paragrafen 51-53).

70

We troffen enkele programma's aan waar de vooruitgang traag was: met name de uitroeiing van rundertuberculose in het Verenigd Koninkrijk en Ierland, en van geiten- en schapenbrucellose in het zuiden van Italië (paragrafen 54-56).

Conclusies en aanbevelingen

71

In het wild levende dieren kunnen ziekten overdragen op huisdieren (én mensen), en dus moet daarmee bij de ontwikkeling van een aanpak voor de diergezondheid en de financiering van dierenziekteprogramma's rekening worden gehouden. Wij constateerden dat de EU-aanpak van ziekten bij in het wild levende dieren moet worden aangevuld, met name bij tuberculose (paragrafen 57 en 58).

72

Vaccins zijn een cruciaal instrument voor bepaalde uitroeiingsprogramma's. De Rekenkamer merkte op dat het afhankelijk van de ziekte kan voorkomen dat er weinig of geen geschikte vaccins beschikbaar zijn. We constateerden met name dat het gebrek aan vaccins voor de behandeling van blauwtong een negatieve invloed had op programma's in Italië, Frankrijk en Spanje. Verder was er ten tijde van de controle geen wettelijk kader voor de gezamenlijke aankoop van vaccins, noch een algemene bank van vaccinvoorraden op Europees niveau (paragrafen 59 en 60).

Aanbevelingen

Om de uitroeiing, bestrijding en bewaking van dierenziekten verder te verbeteren, moet de Commissie:

- a) de uitwisseling van epidemiologische informatie tussen de lidstaten vergemakkelijken;
- b) onderzoeken of de bestaande reeks indicatoren geactualiseerd dient te worden om betere informatie te verschaffen over veterinaire controleactiviteiten en de kosteneffectiviteit van programma's;
- c) het aspect van in het wild levende dieren, voor zover relevant, systematisch in haar veterinaire programma's opnemen;
- d) de beschikbaarheid ondersteunen van vaccins die de lidstaten kunnen gebruiken als dat vanuit epidemiologisch oogpunt gerechtvaardigd is.

Dit verslag werd door kamer I onder voorzitterschap van de heer Augustyn KUBIK, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op haar vergadering van 3 februari 2016.

Voor de Rekenkamer

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
President

Bijlage I

Informatie over dierenziekten

	Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
Aviaire influenza (AI), influenza (vogelgriep)	Aviaire influenza (AI), die wordt veroorzaakt door influenzavirus type A, kan verscheidene soorten voedselproducerende vogels (kippen, kalkoenen, kwartels, parelhoenen, enz.) evenals als gezelschapsvogels en in het wild levende vogels treffen, waarbij sommige stammen tot hoge sterftecijfers leiden. Het virus is ook geïsoleerd bij zoogdiersoorten, waaronder mensen, ratten en muizen, wezels en fretten, varkens, katten, tijgers en honden.	Verschillende factoren kunnen bijdragen aan de verspreiding van AI-virussen, zoals globalisering en internationale handel (legaal en illegaal), handelspraktijken (markt van levende vogels), landbouwpraktijken en de aanwezigheid van de virussen bij wilde vogels. AI-virussen kunnen zich verspreiden door direct contact met uitscheidingen van geïnfecteerde vogels, met name uitwisselen, of door besmet voedsel en water, besmette apparatuur en kleding.	Hoewel AI primair een vogelziekte is, kan zij worden overgedragen. AI-virussen zijn in hoge mate soortspecifiek, maar hebben in zeldzame gevallen de soortgrens overschreden en mensen geïnfecteerd. Overdracht op mensen heeft zich voorgedaan in gevallen van nauw contact met besmette vogels of in ernstig besmette omgevingen.	In een milde vorm bestaan de ziekteverschijnselen alleen uit een ruw verenpak, verminderde eierproductie of een mild effect op de luchtwegen. Bij de ernstige vorm van de ziekte tast het virus niet alleen zoals bij de milde vorm de ademhalingswegen aan, maar dringt het ook door in een groot aantal organen en weefsels, hetgeen kan leiden tot grote interne bloedingen.	Op basis van de klinische verschijnselen en gebeurtenissen die tot de ziekte leiden, kan het vermoeden ontstaan dat er sprake is van AI. Laboratoriumtests zijn vereist om de diagnose te bevestigen.	Overall ter wereld zijn er toezichtsmaatregelen ingevoerd om de aanwezigheid van besmetting bij pluimvee op te sporen in overeenstemming met de OIE-normen voor toezicht op AI.
Afrikaanse varkenspest	Afrikaanse varkenspest (AVP) is een zeer besmettelijke hemorragische ziekte bij varkens, Afrikaanse wilde varkens of wratzwijnen, Europese everzwijnen en Amerikaanse wilde varkens. Voor alle leeftijdsgroepen is de besmettingskans even groot. In de hoog virulente vorm van het virus wordt AVP gekenmerkt door hoge koorts; verlies van eetlust; bloedingen van de huid en de inwendige organen en door overlijden na gemiddeld 2-10 dagen. Sterftecijfers kunnen tot 100 % oplopen.	Het Afrikaanse wilde varken of wratzwijn kan zonder enig ziekteverschijnsel als natuurlijk reservoir van het virus fungeren. De verspreiding vanuit dit reservoir verloopt via de zachte teek <i>Ornithodoros moubata</i> . De teek neemt het virus op bij het opzuigen van bloed en draagt het vervolgens over als hij zich voedt met het bloed van dieren die gevoelig zijn voor besmetting. Steekvliegen en teken, besmette gebouwen, voertuigen, apparatuur of kleding kunnen het virus ook verspreiden onder dieren die gevoelig zijn voor besmetting.	AVP vormt geen bedreiging voor de menselijke gezondheid.	De ernst en verspreiding van de wonden hangen ook af van de virulentie van het virus. Ernstige gevallen van de ziekte worden gekenmerkt door hoge koorts, gevolgd door overlijden na gemiddeld 2-10 dagen. Het sterftecijfer kan oplopen tot 100%. Andere mogelijke klinische verschijnselen zijn verlies van eetlust, depressie, roodheid van de huid op de oren, buik en poten, ademhalingsproblemen, braken, bloedingen uit de neus of het rectum en soms diarree. Een miskraam kan het eerste voorval zijn dat bij een uitbraak wordt waargenomen.	Op basis van de klinische verschijnselen kan het vermoeden ontstaan dat er sprake is van AVP, dit moet worden bevestigd door voorgeschreven laboratoriumtests, met name om deze ziekte te onderscheiden van de klassieke varkenspest (KVP).	Er is geen gepubliceerde behandeling of gepubliceerd vaccin voor AVP. Alle succesvolle uitroeiingsprogramma's bestonden uit de snelle diagnose, slachting en verwijdering van alle dieren in besmette bedrijven, uit grondige reiniging en ontsmetting, insectenverdelging, en de controle van en het toezicht op verplaatsingen.

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>Brucellose</p> <p>Brucellose is een besmettelijke ziekte van vee met een significante economische impact. De ziekte wordt door verschillende bacteriën uit de brucellafamilie veroorzaakt, die meestal een specifieke diersoort besmetten. De meeste brucellosesoorten zijn evenwel in staat ook andere diersoorten te besmetten. Brucellose treft runderen, zwijnen, schapen en geiten, kamelen, paardachtigen en honden. Andere herkauwers, bepaalde zeezoogdieren en mensen kunnen er ook door besmet raken.</p>	<p>Brucellose wordt in de regel verspreid als het dier een miskraam krijgt of een jong baart. In het vruchtwater van besmette dieren komen hoge bacterieconcentraties voor. De bacteriën kunnen enkele maanden buiten het dier in de omgeving overleven, vooral in koele, vochtige omstandigheden. Ze blijven besmettelijk voor andere dieren, die geïnfecteerd raken door het opnemen van de bacteriën. De bacteriën koloniseren eveneens de uier en besmetten de melk. Brucellose is een belangrijke ziekte bij in het wild levende dieren en treft wilde varkens, bizons, elanden en Europese hazen. Het ziektereservoir bij in het wild levende dieren maakt de uitroeingsinspanningen gecompliceerder.</p>	<p>Brucellose is een zeer besmettelijke zoonose voor mensen en veroorzaakt een ziekte die bekendstaat onder de naam ziekte van Bang of Malta koorts. Symptomen bij mensen zijn intermitterende of onregelmatige koorts, hoofdpijn, zwakte, hevige transpiratie, koude rillingen, gewichtsverlies en pijn in het hele lichaam. Ook kunnen er ontstekingen aan organen zoals de lever en milt optreden. Veeartsen, veelhouders en mensen die in slachthuizen werken zijn kwetsbaar voor besmetting omdat ze omgaan met besmette dieren en geaborteerde foetussen of placenta's. De ziekte kan zich ook verspreiden onder mensen door de consumptie van ongepasteuriseerde melk die van besmette dieren afkomstig is.</p>	<p>In de regel gaat het om een milde ziekte en vertoont het besmette dier weinig verschijnselen totdat het een miskraam krijgt. Bij mannetjes kunnen de testikels opzwellen en af en toe nestelt de bacterie zich in de gewrichten, waar zij artritis kan veroorzaken. Brucellose is een ernstige ziekte omdat deze het voortplantingsvermogen kan aantasten met als gevolg abortussen, onvruchtbaarheid, het niet-loskomen van de placenta, doodgeboren jongen en zwakke nakomelingen. Brucellose leidt tot enorme economische verliezen voor melkveehouders en houders van schapen, geiten en varkens.</p>	<p>Op basis van klinische verschijnselen als abortus kan het vermoeden ontstaan dat er sprake is van de ziekte, maar dit wordt bevestigd door middel van serologische tests en vervolgens door voorgeschreven laboratoriumtests, waarmee de bacterie kan geïdentificeerd.</p>	<p>Toezicht door middel van serologische tests alsmede melktests zoals een ringtest kunnen als screening worden gebruikt en een belangrijke rol spelen bij campagnes om de ziekte uit te roeien. Ook worden er individuele tests uitgevoerd voor zowel handels- als ziektebestrijdingsdoelinden.</p>

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>Blauwtong (BT) is een niet-besmettelijke virusziekte die voorkomt bij als huisdier gehouden en in het wild levende herkauwers (vooral schapen, maar ook runderen, geiten, buffels, antilopen, herten, elanden en kamelen), en die wordt overgedragen door insecten, met name knutten die tot de culicoiden behoren. Het virus dat BT veroorzaakt, is geïdentificeerd als lid van de familie van de Reoviridae. Er zijn 24 verschillende serotypen geïdentificeerd en het vermogen van iedere stam om ziekten te veroorzaken loopt aanzienlijk uiteen. Bij schapen die zeer gevoelig zijn voor deze ziekte kan het sterftecijfer oplopen tot 100 %.</p>	<p>Vectorinsecten spelen een cruciale rol bij het overdragen van het BT-virus tussen dieren. Vectoren worden met het BT-virus besmet na het consumeren van bloed van besmette dieren. Zonder vector kan de ziekte niet van dier op dier worden overgedragen.</p>	<p>BT vormt geen risico voor de volksgezondheid.</p>	<p>Bij besmette schapen lopen de klinische verschijnselen uiteen en kunnen ze bestaan uit koorts, bloedingen en zweren op mond- en neusweefsel, hevige diarree, braken, longontsteking, een „blauwe” tong als gevolg van cyanose (zeldzaam); zwangere ooiën kunnen een miskraam krijgen.</p>	<p>Op basis van kenmerkende klinische verschijnselen en de prevalentie van de vereiste vectorinsecten, in het bijzonder in gebieden waar de ziekte endemisch is, kan BT worden vermoed. Laboratoriumtests zijn vereist om de diagnose te bevestigen.</p>	<p>In endemische gebieden worden in het kader van verlikkerprogramma's actief monstersonderzoek bij dieren in verlikkerkuddes om de aanwezigheid van het virus te monitoren. Vaccinatie wordt als de meest doeltreffende en praktische maatregel gebruikt om verliezen in samenhang met de ziekte te minimaliseren en de cyclus van besmet dier naar vector potentieel te doorbreken. Het is van essentieel belang om een vaccin te gebruiken dat is ontwikkeld om bescherming te bieden tegen de desbetreffende specifieke virusstam (of -stammen) in een bepaald gebied.</p>
<p>Rundertuberculose (TB) is een chronische ziekte die door een bacterie met de naam Mycobacterium bovis (M.bovis) wordt veroorzaakt, die nauw verwant is met de bacterie die tuberculose bij mensen en vogels veroorzaakt. Deze ziekte kan vrijwel alle zoogdieren treffen en leidt tot een algemene ziekte-toestand, tot hoesten en uiteindelijk de dood.</p>	<p>De ziekte is besmettelijk en wordt verspreid door contact met besmette huisdieren en in het wild levende dieren. De gebruikelijke besmettingsweg is de inademing van besmette druppels die door longen worden afgescheiden. Kalveren en mensen kunnen ook besmet raken door het nuttigen van rauwe melk van besmette koeien.</p>	<p>Mensen kunnen besmet raken door zowel het drinken van rauwe melk van besmette runderen als het inhaleren van besmette druppeltjes. Naar schatting wordt wel tien procent van de menselijke tuberculose veroorzaakt door rundertuberculose.</p>	<p>Bij TB is gewoonlijk sprake van een lang ziekteproces en het kan maanden of jaren duren voordat de eerste symptomen optreden. De gebruikelijke klinische verschijnselen zijn onder meer zwakte, verlies van eetlust, gewichtsverlies, wisselende koorts, intermitterende droge hoest, diarree en grote duidelijk zichtbare lymfeklieren.</p>	<p>De standaardmethode voor de opsporing van TB is de tuberculinetest, waarbij een kleine hoeveelheid antistoffen in de huid wordt geïnjecteerd en de immunreactie wordt gemeten. De definitieve diagnose wordt gesteld door het kweken van de bacteriën in het laboratorium, een proces dat minstens acht weken duurt.</p>	<p>De standaardcontrolemaatregel die bij TB wordt toegepast, is testen en slachten. Ziekte-uitroeiingsprogramma's die bestaan uit de postmortemcontrole van vlees, intensief toezicht, waaronder bezoeken aan veehouderijen, het systematisch individueel testen van runderen en de verwijdering van besmette dieren en dieren waarmee ze in contact zijn gekomen, alsmede de controle van verplaatsingen, zijn zeer succesvol geweest in het terugdringen of uitroeien van de ziekte. De pasteurisatie van melk van besmette dieren tot een voldoende hoge temperatuur om de bacteriën te doden heeft voorkomen dat de ziekte zich onder mensen heeft verspreid.</p>

Blauwtong

Runder-tuberculose

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>BSE is een progressieve, fatale ziekte van het zenuwstelsel bij runderen. De ziekte heeft een lange incubatieperiode van vier tot vijf jaar en er bestaat momenteel geen behandeling of vaccin tegen de ziekte. BSE behoort tot een groep ziekten met de naam overdraagbare spongiforme encefalopathie (TSE). Andere vormen van TSE zijn scrapie bij schapen, gekkehertenziekte (CDW) bij herten en elanden en de ziekte van Creutzfeldt-Jacob bij mensen. BSE wordt, net als andere vormen van TSE, gekenmerkt door de aanwezigheid in het zenuwweefsel van een abnormaal, besmettelijk eiwit met de naam prion. De hieropvolgende sponsvormige aftakeling van de hersenen leidt tot ernstige en fatale neurologische verschijnselen en symptomen.</p>	<p>Wetenschappers denken dat de verspreiding van deze ziekte onder runderen wordt veroorzaakt door het voeren van vernietigd materiaal van besmette runderen of schapen aan andere runderen. Dit prion is resistent tegen commerciële inactiveringsprocedures zoals hitte, wat betekent dat het niet volledig wordt vernietigd in het destructieproces.</p>	<p>Er zijn aanwijzingen dat de variant bij mensen, de ziekte van Creutzfeldt-Jacob, veroorzaakt kan worden door de consumptie van rundvleesproducten die zijn besmet door geïnfecteerd zenuwweefsel of door medische instrumenten die zijn gemaakt van besmet dierweefsel. Melk en melkproducten worden als veilig beschouwd.</p>	<p>Omdat de gemiddelde tijdsduur tussen de besmetting van een dier met het prion en het optreden van klinische verschijnselen normaliter vier tot vijf jaar is, worden klinische verschijnselen van BSE bij volwassen dieren aangetroffen. De symptomen kunnen twee tot zes maanden duren voordat het dier sterft.</p>	<p>Op basis van klinische verschijnselen kan het vermoeden ontstaan dat er sprake is van BSE. De diagnose kan slechts worden bevestigd door microscopisch onderzoek van hersenweefsel.</p>	<p>Gericht toezicht op gevallen van klinische neurologische ziekte; transparantie in het rapporteren van BSE-bevindingen; extra waarborgen bij de invoer van levende herkauwers en de producten ervan in overeenstemming met de OIE-diergezondheidscode; verwijdering van gespecificeerd risicomateriaal (specified risk material, SRM) (hersenen, wervelkolom) tijdens het slachten en verwerken van de karkassen; verbod op het toevoegen van SRM aan diervoeder, waardoor potentieel besmet materiaal buiten de voedselketen kan blijven; humane vernietiging van alle dieren waarvan wordt vermoed dat ze zijn blootgesteld aan besmet voedsel of dieren die kwetsbaar zijn voor de blootstelling aan besmet voedsel; passende verwijdering van karkassen en alle dierlijke producten; identificatie van vee om verdacht vee doeltreffend te kunnen monitoren en traceren.</p>

Boviene spongiforme encefalopathie (BSE)

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>Klassieke varkenspest (KVP) is een besmettelijke virusziekte bij varkens en wilde zwijnen. De ziekte wordt veroorzaakt door een virus dat behoort tot het genus Pestivirus van de familie der Flaviviridae, dat nauw verwant is aan de virussen die boviene virale diarree bij runderen en triziekte bij schapen veroorzaken. Er bestaat slechts één serotype van het KVP-virus.</p>	<p>De meest voorkomende overdrachtswijze is direct contact tussen gezonde varkens en met het KVP-virus besmette varkens. Het virus wordt verspreid via speeksel, neusvocht, urine en uitwerpselen. De ziekte kan ook verspreid worden door contact met besmette voertuigen, hokken, voeding of kleding. Het is mogelijk dat dieren die chronische dragers van de ziekte zijn (persistent besmet) geen klinische verschijnselen van de ziekte vertonen, maar het virus via hun uitwerpselen verspreiden. Nakomelingen van besmette zeugen kunnen in de baarmoeder besmet raken en het virus maandenlang verspreiden. Er bestaat bewijs dat de populatie van everzwijnen in delen van Europa een rol in de epidemiologie van de ziekte kan spelen.</p>	<p>Het virus is niet overdraagbaar op mensen. Varkens zijn voor zover bekend de enige soort die de ziekte kan krijgen.</p>	<p>In de acute variant is er bij alle leeftijdsgroepen sprake van koorts, bijeenkruipen van zieke dieren, verlies van eetlust, maththeid, zwakte, conjunctivitis, constipatie gevolgd door diarree en een wankel tred. Enkele dagen na het optreden van klinische verschijnselen kunnen de oren, buik en de binnenkant van de poten paars verkleuren. Dieren met de acute variant van de ziekte sterven binnen één à twee weken. Ernstige gevallen van de ziekte lijken sterk op Afrikaanse varkenspest.</p>	<p>Omdat de klinische verschijnselen niet zijn voorbehouden aan KVP, zijn er laboratoriumtests vereist om antistoffen of het virus zelf te detecteren.</p>	<p>Er wordt niet gepoogd dieren te behandelen. In gebieden waar de ziekte endemisch is, kan vaccinatie de verspreiding van de ziekte voorkomen. Wanneer de ziekte onder controle is, worden vaccinaties gestaakt, maar blijft er toezicht. In ziektevrije gebieden wordt er een ruimingsbeleid toegepast dat bestaat uit vroegtijdige opsporing, controle van verplaatsingen, passende verwijdering van karkassen alsmede reiniging en ontroeiing. Dit beleid heeft geleid tot de uitroeiing van KVP in Noord-Amerika en een groot deel van West-Europa.</p>

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>Rabiës is een virus-ziekte die het centrale zenuwstelsel aantast van warmbloedige dieren en van mensen. De ziekte heeft een lange incubatieperiode (zes maanden) en na besmetting kan het enkele weken duren voordat er symptomen optreden. Zodra er echter symptomen optreden is rabiës altijd fataal bij dieren.</p>	<p>Rabiës wordt overgedragen via het speeksel van een besmet dier. Besmetting gebeurt hoofdzakelijk via beetwonden of besmet speeksel dat een snee, open wond of de slijmvliezen, bijvoorbeeld in de mond, neusgaten of ogen, binnendringt. Besmetting door inhalering van het virus is gedocumenteerd, bijvoorbeeld in de omgeving van een dichtbevolkte groot veeerf. Het virus zal in het algemeen enige tijd verblijven op de plaats waar dit het lichaam is binnengedrongen voordat het zich via de zenuwen naar de hersenen verplaatst. In de hersenen vermenigvuldigt het virus zich snel, hetgeen resulteert in klinische verschijnselen. Vervolgens verplaatst het virus zich van de hersenen via de zenuwen naar de speekselklieren. Hoe lang het duurt voordat er bij een besmet dier klinische verschijnselen optreden, hangt af van de virusstem en de plaats waar het virus het lichaam is binnengedrongen. Het is dus belangrijk te bedenken dat de ziekte via het speeksel van een besmet dier op andere dieren en mensen kan worden overgedragen voordat er klinische verschijnselen van de ziekte bij het besmette dier optreden.</p>	<p>Rabiës wordt als een van de belangrijkste zoönitische ziekten ter wereld gezien (een ziekte die voornamelijk dieren treft, maar ook op mensen kan worden overgedragen). Iedere beet van een huisdier of een in het wild levend dier moet worden onderzocht. In het wild levende dieren met rabiës verliezen hun natuurlijke angst voor mensen, wat het risico dat mensen een dergelijk dier tegenkomen vergroot. Klinische verschijnselen bij dieren zoals overmatige speekselafscheiding, benauwdheid of kokhalzen kunnen ertoe leiden dat bij het onderzoeken van de binnenkant van de mond van honden en vee als ze met blote handen een vreemd lichaam proberen te vinden of medicatie toe te dienen. Het is belangrijk om beetwonden of bloedgestelde huidoppervlakken onmiddellijk met water en zeep te wassen en het incident te melden bij een arts of op de afdeling spoedeisende hulp.</p>	<p>Klinische verschijnselen van rabiës bij dieren variëren afhankelijk van het effect van het virus op de hersenen. Typische verschijnselen zijn plotselinge gedragsveranderingen en geleidelijke verlamming die de dood tot gevolg heeft. In sommige gevallen kan een dier echter snel sterfen zonder significante klinische verschijnselen te vertonen. Bij mensen kunnen de eerste verschijnselen koorts of hoofdpijn zijn. Naarmate de ziekte voortschrijdt, kunnen de volgende symptomen optreden: verwardheid, depressie, slaperigheid, agitatie of gezichtsverlamming, de keel en de nek. Geleidelijke verlamming leidt in het algemeen tot de dood.</p>	<p>Op basis van klinische verschijnselen kan worden vermoed dat er sprake is van de ziekte, maar laboratoriumtests zijn vereist om de diagnose te bevestigen. Bij dode dieren afgenomen monsters moeten ter analyse naar bevoegde laboratoria worden gestuurd.</p>	<p>In landen waar de ziekte endemisch is, worden maatregelen uitgevoerd om het risico op besmetting bij populaties die gevoelig zijn voor de ziekte (in het wild levende dieren, zwerv- en huisdieren) terug te dringen en een buffer te creëren tussen de dierlijke ziektebron en mensen: vaccinatieprogramma's voor huisdieren, programma's voor de bestrijding van rabiës bij in het wild levende dieren, waaronder vaccinatie (vangen/inenten/loslaten of toedienen van orale vaccins).</p>

Rabiës (hondsdoelheid)

Bijlage I

Wat voor ziekte is het?	Hoe verspreidt zij zich?	Wat is het risico voor de volksgezondheid?	Wat zijn de klinische verschijnselen?	Hoe wordt de ziekte gediagnosticeerd?	Hoe kan zij worden voorkomen of gecontroleerd?
<p>Salmonella is een bacterie die een ziekte met de naam salmonellose kan veroorzaken. Salmonella komt vaak voor in de ingewanden van gezonde vogels en zoogdieren. In voedsel wordt de bacterie het vaakst aangetroffen in eieren en rauw vlees van varkens, kalkoenen en kippen.</p> <p>Salmonella</p>	<p>Mensen kunnen erdoor besmet raken via besmet voedsel. Een veilige omgang met rauw vlees en andere rauwe ingrediënten, goed koken en een goede keukenhigiëne kunnen het risico van besmet voedsel voorkomen of verkleinen.</p>	<p>Salmonellose is een zoonose: een ziekte of infectie die direct of indirect kan worden overgedragen van dieren op mensen. Indien de bacterie de bloedbaan infecteert, kan zij levensbedreigend zijn.</p>	<p>De normale symptomen van menselijke salmonellose zijn koorts, diarree en buikkrampen. De symptomen van salmonella bij pluimvee zijn een ruw verenpak, dorst, tegenzin om te bewegen en gele diarree.</p>	<p>Bij pluimvee kan op basis van klinische verschijnselen worden vermoed dat er sprake is van de ziekte, maar laboratoriumtests zijn vereist om de diagnose te bevestigen.</p>	<p>Een gecoördineerde aanpak door alle EU-actoren van zoonotische ziekten heeft geholpen het aantal menselijke gevallen van salmonellose in de EU in vijf jaar (2004-2009) met bijna de helft te verminderen. In 2003 zette de EU een uitgebreid controleprogramma op voor zoonosen, waarbij salmonella als een prioriteit werd beschouwd. In alle lidstaten van de EU werden verbeterde programma's voor de bestrijding van salmonella uitgevoerd. Er werden streefcijfers vastgesteld voor de reductie van salmonella bij pluimveekoppels (bijv. legkippen, vleeskuikens, kalkoenen) en varkens. Ook werden er beperkingen aan de handel in producten van besmette koppels opgelegd.</p>

Bron: OIE en EFSA.

Belangrijkste verantwoordelijkheden

01

De Commissie (DG Gezondheid en Voedselveiligheid) is verantwoordelijk voor de coördinatie, beoordeling en goedkeuring van de nationale ontwerpplannen van de lidstaten en het hiervoor verstrekken van financiële steun onder direct beheer. Het verantwoordelijke directoraat voor veterinaire maatregelen is Directoraat G — Veterinaire en internationale aangelegenheden.

02

Een sinds 2000 werkzame taskforce biedt deskundige richtsnoeren op het gebied van de uitroeiing van ziekten aan de lidstaten. Deze is samengesteld uit vertegenwoordigers van de lidstaten en de Commissie en omvat subgroepen voor de belangrijkste dierenziekten. Via de taskforce en de subgroepen is het mogelijk om beste praktijken tussen de lidstaten en de Commissie uit te wisselen. Na subgroepvergaderingen doet de taskforce specifieke aanbevelingen om de programma's van de lidstaten te verbeteren. De taskforce komt jaarlijks in een plenaire vergadering bijeen.

03

DG Gezondheid en Voedselveiligheid beheert het Systeem voor de melding van dierenziekten (ADNS) en coördineert noodmaatregelen in het geval van een uitbraak van een besmettelijke dierenziekte. Daarnaast beheert DG Gezondheid en Voedselveiligheid het Traces-systeem, waarmee de invoer, uitvoer en intracommunautaire grensoverschrijdende handel in dieren en bepaalde dierproducten wordt gemeld, gecertificeerd en gemonitord.

04

Het ADNS is een elektronisch meldingssysteem dat is ontworpen om de ontwikkeling van de situatie van belangrijke besmettelijke dierenziekten te registreren en documenteren. Het doel ervan is ervoor te zorgen dat waarschuwingsberichten onmiddellijk worden verspreid en gedetailleerde informatie te verstrekken over uitbraken van dierenziekten in de lidstaten en andere landen die met het systeem zijn verbonden. Gegevens worden op nationaal niveau ingevoerd. De Commissie correleert gegevens en verstuurt dagelijks informatie over primaire en secundaire uitbraken aan de veterinaire autoriteiten van de lidstaten. Hierdoor kunnen de veterinaire autoriteiten in de lidstaten risico's beoordelen en de noodzakelijke stappen zetten.

05

Het VVB is directoraat F van DG Gezondheid en Voedselveiligheid. Zijn belangrijkste taak is te controleren of er is voldaan aan de wettelijke communautaire vereisten op het gebied van voedselveiligheid en -kwaliteit en op het gebied van veterinaire en fytosanitaire producten. Het voert controles uit in de 28 lidstaten en in derde landen die exporteren of willen exporteren naar de EU. Het bestaat uit veterinaire deskundigen en voert zijn inspectie-/controletaken uit in het kader van een jaarlijks werkprogramma dat op basis van een risicoanalyse wordt opgesteld. Tot zijn werkzaamheden behoren systeemevaluaties en gegevensgerichte toetsing. Elke controle mondt uit in een verslag met conclusies en aanbevelingen. Gecontroleerden worden uitgenodigd om een actieplan in te dienen dat alle geconstateerde tekortkomingen bestrijkt. De uitvoering van dit plan wordt geëvalueerd en gemonitord. Het VVB publiceert zijn controleverslagen en een samenvatting van zijn jaarverslag op de website van DG Gezondheid en Voedselveiligheid.

06

De lidstaten nemen de feitelijke administratie en uitvoering van de programma's voor hun rekening via de desbetreffende nationale autoriteit. In het geval van federale of gedecentraliseerde staten kan de uitvoering worden gedelegeerd op lokaal niveau (zo ligt de verantwoordelijkheid in Groot-Brittannië bij de *counties* en in Duitsland bij de *Länder*). Iedere lidstaat dient één betalingsverzoek en het eindverslag bij de Commissie in.

07

De lidstaten zijn verantwoordelijk voor het beheer van hun programma's en de Commissie wordt officieel geïnformeerd over de in het jaarverslag beschreven acties en de kostendeclaratie.

08

Het PAFF is samengesteld uit vertegenwoordigers van EU-regeringen. Het mandaat van het Comité bestrijkt algemene risico's voor de diergezondheid en de hele voedseltoeleveringsketen van boer tot bord. Het wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Europese Commissie. De Commissie heeft de mogelijkheid het desbetreffende comité te raadplegen over de maatregelen die zij van plan is te treffen. Het Comité kan vervolgens een advies uitbrengen over het werk van de Commissie.

09

De EFSA is verantwoordelijk voor het evalueren van risico's voor de voedselveiligheid en het melden ervan aan de Commissie. Zij is niet verantwoordelijk voor risicobeheer. Zij werkt nauw samen met nationale autoriteiten en geeft wetenschappelijk advies over kwesties die verband houden met de voedselveiligheid. Haar wetenschappelijke adviezen vormen een belangrijke bron van informatie over risico's en een essentieel element bij het ontwerpen van de risicobeheeraanpak van de Commissie. Op het gebied van dierenziekten is zij voornamelijk betrokken bij wetenschappelijke studies van ziekte-uitroeiing. Verder kan zij worden geraadpleegd in het geval van noodmaatregelen tijdens een ernstige uitbraak.

10

Andere organisaties, met name het ECDC, de OIE en de door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) opgezette Commissie van de Codex Alimentarius (CAC), en de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), beoordelen kwesties in verband met de volks- en diergezondheid.

Samenvatting

VII

De Commissie wijst op de grote hoeveelheid bewijs voor de algehele baten van de veterinaire programma's, bijvoorbeeld het vermijden van menselijke besmettingen en in sommige gevallen het redden van levens. Vanwege de specifieke aard van de programma's zijn er, zelfs op internationaal niveau, geen modellen beschikbaar om de kosteneffectiviteit ervan te analyseren.

De Commissie is het ermee eens dat overcompensatie door een lidstaat de prikkel voor het nemen van doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen zou kunnen verminderen. De Commissie is echter niet van mening dat er aanwijzingen zijn dat er zich veel van dergelijke gevallen hebben voorgedaan.

Wat de door de Commissie opgelegde betalingskortingen betreft, wil de Commissie verduidelijken dat de verdeling van door de Commissie toegepaste financiële sancties uitsluitend onder de bevoegdheid van de lidstaat valt en overeenkomstig de nationale voorschriften gebeurt.

VIII

De Commissie blijft haar bestaande IT-instrumenten verder ontwikkelen om de programma's van de lidstaten beter te kunnen ondersteunen.

IX

De Commissie beschikt voor elke ziekte over een speciaal daaraan aangepaste aanpak. Met in het wild levende dieren wordt rekening gehouden wanneer dit epidemiologisch gerechtvaardigd is, zoals het geval is bij aviëre influenza, klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest en rabiës. De Commissie is het ermee eens dat er meer aandacht moet worden besteed aan gerichte maatregelen voor rundertuberculose bij in het wild levende dieren, waarbij rekening moet worden gehouden met het milieu (de dassenpopulatie is bijvoorbeeld problematisch in het Verenigd Koninkrijk, maar niet op het vasteland); andere soorten, zoals herten, zouden relevant kunnen zijn in andere lidstaten.

X a)

De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.

X b)

De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.

X c)

De Commissie aanvaardt de aanbeveling ervoor te zorgen dat lidstaten, indien van toepassing, in hun veterinaire programma's systematisch rekening houden met in het wild levende dieren.

X d)

De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.

Inleiding

05

Sinds 2007 worden de veterinaire programma's van de EU beschouwd als een van de beleidsinstrumenten die kunnen worden gebruikt in het kader van de uitgebreide EU-strategie voor diergezondheid.

09

De uitroeiing van bepaalde dierenziekten kan een langdurig proces zijn vanwege de specifieke aard van de ziekte. Rundertuberculose en -brucellose zijn echter in de meeste lidstaten uitgeroeid. In de lidstaten waar de ziekte nog voorkomt, zijn verschillende regio's reeds officieel ziektevrij. De moeilijkheden bij de uitroeiing van bepaalde dierenziekten leidt in de EU-begroting tot terugkerende uitgaven voor de veterinaire programma's.

Controlebevindingen

27

Sinds 2007 worden de veterinaire programma's van de EU beschouwd als een van de beleidsinstrumenten die kunnen worden gebruikt in het kader van de uitgebreide EU-strategie voor diergezondheid.

41

De Commissie benadrukt dat er, zelfs op internationaal niveau, nog geen modellen zijn ontwikkeld om de kosteneffectiviteit van de maatregelen te analyseren. Tegelijkertijd wijst de Commissie op de grote hoeveelheid bewijs voor de algehele baten van de veterinaire programma's, bijvoorbeeld het vermijden van menselijke besmettingen en in sommige gevallen het redden van levens.

Tekstvak 4 — Slecht gecontroleerde acties of hoge kosten

1. De eerste nationale openbare aanbesteding die door de Poolse autoriteiten op verzoek van de Commissie was uitgeschreven, namelijk voor 2015, had het gewenste effect: de gemiddelde prijzen van vaccins werden gehalveerd.
2. De kwestie in Roemenië is een voorbeeld van een geval waar de Commissie de niet-naleving ontdekte en onmiddellijk reageerde door te weigeren de kosten van het programma te vergoeden. De Commissie heeft Roemenië verzocht een aantal corrigerende maatregelen te nemen. Het Voedsel- en Veterinair Bureau (een directoraat van DG SANTE) heeft in Roemenië een audit uitgevoerd van het rabiësprogramma 2014 om na te gaan of de Roemeense autoriteiten passende maatregelen hebben getroffen. Sindsdien heeft Roemenië de door de Commissie gevraagde corrigerende maatregelen uitgevoerd.

44

De Commissie is het er mee eens dat „de lidstaten niet verplicht [zijn] om de compensatiebedragen te baseren op de indelingsschema's van de Gemeenschap voor karkassen“. Dit is te wijten aan het feit dat het schema slechts verwijst naar vleesdieren die gereed zijn voor commercieel slachten. De in het kader van de veterinaire programma's geslachte dieren zijn vrij vaak fokdieren of dieren die te jong zijn voor commercieel slachten. Een schema is dus vaak niet van toepassing.

De Commissie benadrukt dat landbouwers geconfronteerd worden met verschillende gevolgen wanneer zij geen adequate biobeveiligingsmaatregelen toepassen. In geval van een uitbraak heeft een landbouwer kosten die niet worden vergoed, zoals economische nadelen ten gevolge van beperkingen van het vrije verkeer van dieren, verlies van dierlijke productie, verlies van commerciële reputatie of extra kosten voor herbevolking, reiniging en ontsmetting. Deze kosten kunnen hoger zijn dan een mogelijke overcompensatie.

45

De Commissie verwijst naar de moeilijkheden bij de vergelijking van marktprijzen met compensatiewaarden (zie ook het antwoord van de Commissie op paragraaf 44). In Italië voorziet de wet in gedetailleerde regels voor de compensatiepercentages in geval van ziekten¹.

Bovendien verwijzen de door de Rekenkamer genoemde statistieken over de landbouwmarkten niet naar marktprijzen van gezonde levende dieren, maar naar marktprijzen voor schapenvlees.

De door de Commissie uitgevoerde financiële audits inzake veterinaire programma's in Italië hebben uitgewezen dat de compensatiepercentages in overeenstemming waren met de subsidiabele waarde.

46

Het Voedsel- en Veterinair Bureau heeft met betrekking tot het programma voor de uitroeiing van tuberculose in het Verenigd Koninkrijk een audit uitgevoerd² en geconstateerd dat het „Tuberculosis (Wales) Order” voor Wales maatregelen omvat om compensatie te koppelen aan goede landbouwmethoden, met inbegrip van adequate bioveiligheidsmaatregelen.

47

De Commissie is van mening dat zij passende corrigerende maatregelen heeft genomen, rekening houdend met de geconstateerde tekortkomingen in het nationale programma. De verdeling van door de Commissie toegepaste financiële sancties valt uitsluitend onder de bevoegdheid van de lidstaat en gebeurt overeenkomstig de nationale voorschriften.

51

De Commissie is het hiermee eens en is van plan om samen met de lidstaten na te gaan welke aanvullende indicatoren nuttig kunnen zijn voor de beoordeling van de technische uitvoering van de programma's. Wat de kosteneffectiviteit betreft, zal de Commissie echter in samenwerking met de lidstaten onderzoeken of er geschikte indicatoren gevonden kunnen worden voor de kosteneffectiviteit van specifieke veterinaire programma's.

55

De Commissie verwijst naar haar financiële audits van de veterinaire programma's in Italië, waarin werd geconcludeerd dat de door Italië betaalde compensaties voor subsidiabele gevallen waren, en dat haar aanbeveling inzake de compensatieniveaus werd opgevolgd (zie ook de antwoorden van de Commissie op de paragrafen 44 en 45). Er is geen bewijs dat er een verband was tussen de compensatie en de vertragingen bij de uitroeiing in Italië.

57

De Commissie beschikt voor elke ziekte over een speciaal daaraan aangepaste strategie voor toezicht, bewaking en bestrijding. Met in het wild levende dieren wordt rekening gehouden wanneer dit epidemiologisch gerechtvaardigd is, bijvoorbeeld in het geval van aviaire influenza, klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest en rabiës. De Commissie is het ermee eens dat er meer aandacht moet worden besteed aan gerichte maatregelen voor runder-tuberculose bij in het wild levende dieren, waarbij rekening moet worden gehouden met het milieu (de dassenpopulatie is bijvoorbeeld problematisch in het Verenigd Koninkrijk, maar niet op het vasteland); andere soorten, zoals herten, zouden relevant kunnen zijn in andere lidstaten.

¹ Referentie; „art. 6 della legge 28 maggio 1981, n. 296 e” (laatste wijziging van 11 augustus 2015).

² VVB-auditverslag van DG SANTE, „Verenigd Koninkrijk 2011-6057”, http://ec.europa.eu/food/fvo/audit_reports/index.cfm

Gezamenlijk antwoord van de Commissie op de paragrafen 59 en 60

De Commissie benadrukt dat er al voor twee ziekten antigeen- en vaccinbanken zijn ingesteld (mond- en klauwzeer en klassieke varkenspest). Dit werd, indien van toepassing, gedaan op basis van een risicoanalyse van de stammen waarvan het het waarschijnlijkst is dat zij in Europa opduiken.

Conclusies en aanbevelingen

66

Hoewel er, zelfs op internationaal niveau, geen modellen beschikbaar zijn om de kosteneffectiviteit van de programma's te analyseren, wijst de Commissie op de grote hoeveelheid bewijs voor de algehele baten van de veterinaire programma's, bijvoorbeeld het vermijden van menselijke besmettingen en in sommige gevallen het redden van levens.

67

De Commissie is het ermee eens dat overcompensatie door een lidstaat de prikkel voor het nemen van doeltreffende bioveiligheidsmaatregelen zou kunnen verminderen. De Commissie is echter niet van mening dat er aanwijzingen zijn dat er zich veel van dergelijke gevallen hebben voorgedaan. De Commissie is van mening dat zij passende corrigerende maatregelen heeft genomen, rekening houdend met de geconstateerde tekortkomingen in de nationale programma's. De verdeling van door de Commissie toegepaste financiële sancties valt uitsluitend onder de bevoegdheid van de lidstaat en gebeurt overeenkomstig de nationale voorschriften.

69

De Commissie benadrukt dat de informatie voor het einde van de evaluatieprocedure van de Commissie beschikbaar was, aangezien de drie betrokken lidstaten de ontbrekende historische informatie op verzoek van de Commissie hebben ingediend. Aangezien slechts drie van de 24 lidstaten betrokken waren, is de Commissie van mening dat het hier om een geïsoleerd geval gaat.

70

De uitroeiing van bepaalde dierenziekten kan een langdurig proces zijn vanwege de specifieke aard van de ziekte. Dit is gewoonlijk het geval voor tuberculose en brucellose.

71

De Commissie beschikt voor elke ziekte over een speciaal daaraan aangepaste strategie voor toezicht, bewaking en bestrijding. Met in het wild levende dieren wordt rekening gehouden wanneer dit epidemiologisch gerechtvaardigd is, bijvoorbeeld in het geval van aviaire influenza, klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest en rabiës. De Commissie is het ermee eens dat er meer aandacht moet worden besteed aan gerichte maatregelen voor runder-tuberculose bij in het wild levende dieren, waarbij rekening moet worden gehouden met het milieu (de dassenpopulatie is bijvoorbeeld problematisch in het Verenigd Koninkrijk, maar niet op het vasteland); andere soorten, zoals herten, zouden relevant kunnen zijn in andere lidstaten.

72

De Commissie benadrukt dat er al voor twee ziekten antigeen- en vaccinbanken zijn ingesteld (mond- en klauwzeer en klassieke varkenspest). Dit werd, indien van toepassing, gedaan op basis van een risicoanalyse van de stammen waarvan het het waarschijnlijkst is dat zij in Europa voorkomen.

Aanbevelingen

- a) De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.
- b) De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.
- c) De Commissie aanvaardt de aanbeveling ervoor te zorgen dat lidstaten, indien van toepassing, in hun veterinaire programma's systematisch rekening houden met in het wild levende dieren.
- d) De Commissie aanvaardt deze aanbeveling.

WAAR ZIJN EU-PUBLICATIES VERKRIJGBAAR?

Gratis publicaties:

- één exemplaar:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- meerdere exemplaren of posters/kaarten:
bij de vertegenwoordigingen van de Europese Unie (http://ec.europa.eu/represent_nl.htm),
bij de delegaties in niet-EU-landen (http://eeas.europa.eu/delegations/index_nl.htm),
door contact op te nemen met Europe Direct (http://europa.eu/europedirect/index_nl.htm),
door te bellen naar 00 800 6 7 8 9 10 11 (gratis in de hele Europese Unie) (*).

(*) De informatie wordt gratis verstrekt en bellen is doorgaans gratis, maar sommige operatoren, telefooncellen of hotels kunnen kosten aanrekenen.

Betaalde publicaties:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Dierenziekten kunnen zich snel verspreiden, wat tot aanzienlijke economische kosten kan leiden, en kunnen een risico vormen voor de gezondheid van zowel mens als dier. De EU voert een actief diergezondheidsbeleid en financiert de programma's die de lidstaten hebben ontwikkeld voor de uitroeiing, bestrijding en bewaking van bepaalde dierenziekten. De Rekenkamer onderzocht deze programma's en concludeerde dat de aanpak door de Commissie en de programma's van de lidstaten in het algemeen deugdelijk waren. Er zijn enkele succesverhalen, al is uitroeiing een complex proces dat vele jaren kan duren. Er blijft echter ruimte voor verbetering. Onze aanbevelingen aan de Commissie betreffen de uitwisseling van epidemiologische informatie tussen de lidstaten, de indicatoren die worden gebruikt voor veterinaire controleactiviteiten en kosteneffectiviteit, de wijze waarop met in het wild levende dieren wordt omgegaan en de beschikbaarheid van vaccins.

EUROPESE
REKENKAMER

Publicatiebureau